

Hız İBRAHİM VE NEMRUT

Yrd. Doç. Dr. M. Emin BERTAN

HZ. İBRAHİM VE NEMRUT

(TARİHÇE ve PİYES)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN

ŞURKAV YAYINLARI : 21

HZ. İBRAHİM ve NEMRUT

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN

- 1- Tarihçe
- 2- Piyas (4 Bölüm)

ŞURKAV YAYINLARI: 21

ŞANLIURFA İLİ KÜLTÜR EĞİTİM
SANAT VE ARAŞTIRMA VAKFI YAYINLARI NO: 21

KÜLTÜR DİZİSİ: 12

ÜÇÜNCÜ BASIM
EYLÜL 1999

ISBN 975-7394-19-X

Mizampaj ve Dizgi
Hakan Açık

Kapak Resmi
Dr. Yusuf Erkişi

Kapak Düzeni
Sabri Kürkçüoğlu

BASKI ve CİLT

PLAKA MATBAACILIK TİC. ve SAN. A.Ş. ANKARA
TEL : (0.312) 267 08 97 FAX : (0.312) 267 08 12

Muhterem anne ve babama...

17 KASIM 1977 Tarihli Tebliğler Dergisinde ilgililere,
okullara (öğrencilere) tavsiye edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Takdim	VII
Üçüncü Baskıya Önsöz	IX
I. KISIM ÖNSÖZ ve TARİHÇE	X
Önsöz	1
İbrahim'in Doğduğu Yer ve Zaman	3
İbrahim'in Soyu	5
Nemrud	8
Mancınıklar	8
İbrahim'in Hayatı	9
II. KISIM - PİYES (4 Bölüm)	11
Kişiler	13
Birinci Bölüm	15
İkinci Bölüm	26
Üçüncü Bölüm	44
Dördüncü Bölüm	71
Urfa'da Bulunan Tarihi Yerler	79
Fotoğraflar	80
ŞURKAV Yayınları	84

TAKDİM

Peygamberler Şehri Şanlıurfa’da, İslam dininin tebliğcisi yüce Peygamberimizin “Ben O’nun duasıyım” dediği atası Hz. İbrahim aleyhisselam’ın doğduğu Makam hergün yüzlerce Urfalı, her dinden yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir. Bu mukaddes Makam’ ın bulunduğu çevrede Şanlıurfa Kalesi, Mancınıklar, balıklı Ayn-ı Züleyha ve Halil ür Rahman gölleri; Hz. İbrahim’in, zamanın kralı Nemrut tarafından ateşe atılışını ve bu olay sonunda doğan mucizeyi hatırlatırcasına bütün canlılığıyla bir “Belge” niteliğinde hayatta bulunmaktadır.

Dini kitaplarda ayetlerle zikr’edilen hadise, 7 den 70 e bütün Urfalılar tarafından ezberlenmiş gibidir. Burayı ziyaret edenlere talepleri halinde anlatılmaktadır.

H z. İbrahim’in Makamı’nın bulunduğu Bölge son yıllarda “Dergah-Balık lıgöl Çevre Düzenleme Projesi” uygulaması ile “Peygamberler Şehri” ne layık bir görüntüye ulaştırılmış, burada; Yurdumuzda nadir görülen bir “Çevre Düzenlemesi” gerçekleştirilmiştir.

Mimaride bu Projeyle beraber daha birçok işleri başaran ŞURKAV, Şanlıurfa'daki hayatın önemli bir parçası olan Hz. İbrahim'le ilgili yayıncılığa da özen göstermektedir.

İlk'i 1977 yılında, ikinci baskısı 1981'de Yazarı tarafından yaptırılan “Hz İbrahim ve Nemrut” isimli Piyes'in mevcudu tükenmiş; olayı, hurafelerden uzak, mümkün olduğunca ilmi esaslara dayanarak ele alıp anlatan bu Eserin 18 yıl sonra üçüncü baskısının ŞURKAV tarafından yapılması hizmet anlayışımıza uygun olarak değerlendirilmiştir.

İyi ile kötünün, eğri ile doğrunun ibret verici mücadelesini anlatan, Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde “İlgililere ve Okullara” tavsiye de edilen “Hz. İbrahim ve Nemrut” isimli Eserin Yazarı Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN'ı tebrik ile yayında emeği geçenlere teşekkür ederim.

Şahabettin HARPUT
Şanlıurfa Valisi
ŞURKAV Başkanı

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitapla birinci kitabımın üçüncü baskısına erişme mutluluğunu yaşamaktayım. Bu kitabın ilk baskısı 1977’de, ikinci baskısı 1981’de yapılmıştı. Her iki baskı da kendi gayret ve marifetimle olmuştu. Şimdi ise bu konuya asıl sahip olması gereken ŞURKAV sahip çıkıp, basımını üstlenmiştir. Bu vesile ile ŞURKAV’ın temsilcilerine ve emeği geçen herkese teşekkürü bir borç biliyorum.

Şanlıurfa’nın tarihi yönünü (edebi açıdan) ele aldığım ilk çalışmamdır. İkinci çalışmam "Urfa’lı Şair Abdi"nin Divan-çesi, üçüncü çalışmam ise "Urfa’nın Kurtuluş Destanı" adını taşıyan dört bölümlük bir piyestir. Bu kitabım ilk olmasına rağmen üçüncü defa basılma imkanını buldu. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının Tebliğler Dergisinde tavsiyesinin yapılmış olması da ayrı bir imtiyazıdır. Bu hususu ilgililerin bilgilerine arz ederken, bu mutluluğu benimle birlikte paylaşanlara sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Nice güzel ufuklarda buluşmak dileğiyle...

Mehmet Emin ERTAN
20 Mayıs 1999 Sakarya

ÖNSÖZ

Şu anda kendimi, gerçeği, yalan ve hurafelerden ayırd edebilen ve en büyük eleştirici olan okuyucularım la başbaşa hissediyorum.

Gerek birinci kısımdaki tarihçede ve gerekse ikinci kısımdaki dört bölümlük piyeste dikkat ettiğim hususlar şunlardır:

1- Konuyu tamamen Kur'ân-ı Kerîm ve Hadîs-i Şerîflerle tam bir mâna birliği içinde ele aldım. Böylece her iki kısma da ışık tutan en büyük etken Kur'ân ve Hadîstir.

2- Tarih kitaplarının en muteber ve herkesin itimadını kazanmış olanlarından istifade ettim. Bize aktarılan gerçek veya rivâyetlere sadık kaldım; ifadeleri dahi bozmamağa çalıştım.

3- Eğer kendi kanaatimi arz ediyorsam, bunu açıkça söyledim ve bu kanaatin kendime ait olduğunu belirttim.

Piyes kısmını yazarken, perde olarak değil de, bölüm olarak ayırdım. Buna sebep de, oyunları kendi şartları içinde daha iyi açıklamak ve maksadı daha sade olarak ele alabilmek içindir.

1. Bölümde: Nemrud ve saltanatını, halka olan zulmünü işledim.
2. Bölümde: Urfa'nın, dünyaca meşhur olan çiğ köftesini ve Nemrud'a dayanan hikâyesini ele aldım.
3. Bölümde: Nemrud ile Hz. İbrahim'in mücadelesini anlattım.
4. Bölümde: Hz. İbrahim'in kişiliğine (bütün dünyaya kabul ettirdiği, darb-ı-mesel haline gelen), cömertliğine yer verdim.

Her iki kısımda da açık fakat anlamlı ifadeleri kullanmağa, herkesin anlayacağı bir dille gerçeği yansıtmaya çalıştım.

Bütün bu çalışmalarımı, (birçok hataları, bir doğruyu görünce bağışlayabilen sabırlı, irfan sahibi) okuyucuların hoş görüsünü umarak kaleme aldım.

Tevfik ve hidayet Allah'tandır.

Mehmet Emin ERTAN

İBRAHİM'İN DOĞDUĞU YER VE ZAMAN

Hız. İbrahim Nuh Tufanından 1918 sene sonra USA¹ veya KUSA² Şehrinde, muhit olarak da Ken'an³ veya Bâbil'de⁴ doğduğı rivâyet edilmektedir. Bugün bu muhiti araştırdığımız zaman, bu konu ile ilgili kalıntıların URFA da mevcudiyeti ve Bâbil mıntıkasının, Urfa'nın geniş bir daire olarak etrafını içine aldığı, ortaya çıkmaktadır. Kendi kanaatimi ifade etmeğe çalışırken, bazı ip uçlarından ve dayanılması gereken delillerden hareket ederek şu hususları da belirtmek isterim: -Zira tarih, geçtiğı ve değıştirdiğı gibi insanlar ve isimler de değışmiştir.- Meselâ: Urfa'nın daha önceki isminin EDESSA, REHA, UR, URHA ve nihayet URFA olduğunu görmekteyiz. Belki de tarihte Usa olarak ismi geçen şehir Urfa'dır.

Hız. İbrahim'in Urfa'da doğduğunu bize kanıtlayan deliller şunlardır:

1- Hız. İbrahim'in annesi, -Nemrud'un korkusundan- gizlice bir mağarada doğurmuş ve Hız. İbrahim'i bu

¹ İslâm Ansiklopedisi Cilt: 5-11, İbrahim mad.

² İslâm Ansiklopedisi ve El Bidaye Ve'n-Nihaye C : 1, sh. 139

³ Tarih-ü İbn-il Verdi

⁴ Tarih-i Taberi Bab Hız. İbrahim

mağaraya terkederek saklanmağa ve çocuğu saklamağa çalışmıştır. Bugün yeryüzünde Hz. İbrahim'in doğduğu yer olarak rivâyet edilen ve asırlardır “tevâtür” haline gelmiş olan mağara Urfa'dadır. Tarihçilerimiz eğer Urfa'yı reddediyorlarsa, lütfen nerede ve hangi mağarada olduğunu belirten bir rivâyeti göstermek gayretinde de bulunmaları vicdanî bir borçtur.

2- Hz. İbrahim'in ateşe atıldığı rivâyet edilen MANCINIK'lar da bugün hâlâ küfürde olanları utandırmak istercesine ayakta durmaktadır. Bu tip bir mancınık hiçbir yerde yoktur; hiç kimse tarafından başka bir rivâyet de gelmemiştir.

3- Urfa gibi çok sıcak bir iklime sahip, suya çok ihtiyacı olan bir şehirde -Mancınıkların tam önünde-birbirini tamamlayan ve insanı hayran bırakan 150x30 metre genişliğinde bir göl olup, göl ve balıklar, gelen misafirleri, ziyaretçileri Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında, ateşin Allah'ın emri ile su, odunların da balık olduğunu kanıtlayıcı, daha doğrusu bu mucizeyi ispatlayıcı bir müjde gibi karşılamaktadır.

4- Nemrud'un Urfa'da yaşamış olması, tahtının Urfa'da olduğu, yer gösterilerek ve “Nemrud'un Tahtı” adıyla rivâyet edilmesi, Hz. İbrahim'in doğduğu mağaranın, ateşe atıldığı yer olan gölün Urfa'da ve bir arada olması, Allah'ın sevgilisi olma şerefine ve derecesine erişen Hz. İbrahim'in Urfa'da doğduğu rivâyetini doğrulamaktadır.

Ayrıca: Hz. İbrahim'in doğduğu mağara tamamen bir kaya oyuğu olduğu halde, içinde bugün halen mevcut ve Zemzem suyundan sonra en mukaddes su olarak bilinen suyun -bütün şehrin suyu, kuyuları kuruduğu zamanda bile- mevcudiyetini muhafaza etmesi de ayrıca enteresan özelliklerden biridir.

Şimdi, Hz. İbrahim'in doğduğu mağara olarak bildiğimiz ve bildiğimizi, değerli okuyucularımıza açıkla- mağa çalıştığımız bu mübarek makam, Hz. İbrahim'in şanına ve şerefine yakışır şekilde tamir ve imar edilmek suretiyle gözler kamaştıran bir ihtişamla büyümekte, İmaret-haneler, Misafir-haneler, taziye evleri gibi tesis- leri de Şurkav tarafından tamamlanmaktadır.

Asırlar öncesine dayanan bu hususta, yanıldığımız bir taraf var ise, bize doğruluğunu kanıtlayan bu kadar delil ve tesadüfler sebebiyle bağışlanacağımızı umarım.

İBRAHİM'İN SOYU

Hz. İbrahim, Nuh tufanından 1918 sene sonra dünyaya gelmiş⁵ olup, babasının adı: ÂZER'dir.⁶ Diğer bir lakabının TAREH⁷ olduğu rivâyet edilmektedir. Aynı kaynaklar, Hz. İbrahim'in annesinin isminin ERN- DER BİNTİ NEMR olduğunda da ittifak etmişlerdir.

⁵ İslâm Ansk. C: 5

⁶ Kur'ân-ı Kerim ve El Bidaye Ve'n-Nihaye C: 1, Sh. 139

⁷ İbn-i Abbas'ın (r.a) rivayeti ve İslâm Ansiklopedisi

Böylece anne ve babası belli olan Hz. İbrahim'in soyu, Hz. NUH'a kadar belli olup şu isim, künye ve sırayı takip etmektedir: İbrahim bin Tareh bin Nahur bin Saruğ bin Arağup bin Abir bin Salah bin Keynan bin Efraşed bin Sam bin Nuh⁸ (A.S.) olarak karşımıza çıkar.

Hz. İbrahim'in doğduğu zamanda bu muhitin hükümdarı: Nemrud bin Kuşya bin Ken'an bin Ham bin Nuh'tur⁹. Nemrud'un künyesi de Hz. Nuh'da neticelenmektedir. M.Ö. 2640 yıllarında yaşadığı rivâyet edilmektedir. Çok uzun bir ömür sürdüğü¹⁰ hatta “bin yıl” yaşadığı da tevâtür olan rivâyetlerdendir. Bütün kaynakların ittifak ettikleri hususlardan biri de: Nemrud devrinde Müneccimliğin çok geçerli olduğu ve bu devirde en büyük bilginlerin müneccim ve yine en geçerli sanatın müneccimlik olduğudur.

Hz. İbrahim'in dünyaya geleceği sene müneccimler, Nemrud'a: Bu yıl bir çocuğun dünyaya geleceğini, saltanatını tehlikeye koyacağını, haber vermişlerdir. Bu sebeble Nemrud'da o beldede, o yıl yeni doğan bütün çocukları, askerleri vasıtasıyla tespit ettirip, hepsini öldürmüştür.

Durumun vehâmetini çok iyi kavrayan Ernader Binti Nemr de Hz. İbrahim'i doğurmadan önce, doğacak çocuğun hayatını kurtarabilmek için, Nemrud'un veziri ve çok dindar olan kocası zer'i ibâdet yapması için “itikâfa” (yalnız başına ibâdete) göndermiştir.

⁸ İslâm Ansiklopedisi, Tarih-i Taberi bab Hz. İbrahim

⁹ Kamus'ül Alam C: 4, Sh. 4600

¹⁰ Tarih-i Taberi

Ernader Binti Nemr, Hz. İbrahim'i, hiç kimsenin haberi olmaksızın -daha önce arz etmiş ve kendi kanatımız ile, devam ederek gelen mütevâtir rivâyet ile sabit olan Mağarada (Makamda)- dünyaya getirmiştir. Bir erkek çocuk dünyaya getirince, Nemrud'un korkusundan, çocuğunu burada bırakıp giden Ernader Binti Nemr, çocuğu öldürülmektense, O'nu tek başına mağarada terketmeyi yeğlemiştir.

Aradan bir müddet zaman geçtikten sonra, çocuğunun akibetini öğrenmek için gizlice mağaraya gelen anne, gördüğü mucizeye ve gözlerine inanamamıştır. Zira: Hz. İbrahim sağ elinin başparmağını emmekte ve bütün gıdasını bu parmağından temin edebilmektedir. Allah, Hz. İbrahim'e gıdasını bu parmaktan akıtmaktadır. Ayrıca bu mağara, ilâhî bir nur tarafından aydınlatılmaktadır.

Hz. İbrahim'in annesi, çocuğunun yaşadığını ve O'nun mucizevi bir şekilde beslendiğini, ayrıca yine mucizevi bir şekilde büyüdüğünü görünce, İbrahim'in doğumunu, O'nun emniyeti yönünden, kocası zer'den bile saklamış ve kocasına: O'nun itikâfa gittiğinde bir çocuğu olduğunu ve öldüğünü bildirmiştir.

Kendi başparmağını emerek beslenen Hz. İbrahim'in bir ayda bir yıllık çocuk kadar büyüdüğünü, onsekiz ayda, onsekiz yaşında bir delikanlı kadar geliştiği de rivâyetler arasındadır. İbn-i Abbas'ın bir rivayetine göre: Hz. İbrahim'in bir parmağından bal, bir parmağından da süt akarmış. Böylece Hz. İbrahim büyümüş ve kendini müdafaa edecek çağa gelmiştir.

NEMRUD

Nemrud ismi, Babil hükümdarlarının veya Firaunlarının, şahsına verilen bir ad ve sıfattır.¹¹ Nemrud bin Ken'an bin yıl gibi uzun bir yaş yaşamış ve Allah'ın kendisine verdiği birçok imkan ve imtiyazlarla, kendi kendisini gerçekten kudretli ve kuvvetli zannetmek gafletine düşmüştür. Allah'ın, verdiği nimetlere şükredip, Allah'a ibâdet edeceğine, Allah'a âsi olmuş, halkın kendisini ilah olarak kabul etmesini istemiştir. Kendisi putlara tapınmış, halkın hem kendisine, hem de putlara tapmalarını zorunlu kılmıştır. Bu emre itaat etmeyenleri öldürtmüştür. Nemrud, kendisini halka, adâletli, merhametli olarak reklam etmiş, fakat icraatıyla da zulüm ve haksızlığın en acımasız örneklerini vermeğe çalışmıştır. En basit bir örneği: Kendi saltanatı için, bir yıl içinde doğan bütün erkek çocukları öldürtmesi, zannımca iddiamızı ispatlamağa kâfidir.

MANCINIKLAR

Hız. İbrahim'in ateşe atıldığı mancınıklar 14 metre aralıklı, 4,60 m. çapında, 17,25 metre yüksekliğinde taş bir yapıdır. Bu mancınıklar Hız. İbrahim'in ateşe atıldığı yerde meydana gelen "AYN-I ZELİHA ve HALİL-LÜRRAHMAN" gölünün üst tarafındadır. Aynı yerde asırlar, tarih, gün, devletler, kültür ve milletler değişmiş, fakat Mancınıklar değişmemiştir. Zamanla etrafına kale

¹¹ Kamus'ül Alam C: 4, Sh. 4600

yapılmış, fakat kaleler yıkılmış, Mancınıklar yıkılmıştır. Mancınıklar şehrin en yüksek yerinde bulunmaktadır. Şehire gelen misafirler önce Mancınıklarla karşılaşırlar.

Mancınıkların şekli hakkında iki görüş ve rivâyet mevcuttur:

1- Hz. İbrahim ile ölesiye mücadeleye girişen Nemrud, Hz. İbrahim'in putlara tapınmıyacağını anladınca, O'nu ateşe atmayı kararlaştırır. Hangi usulle ve nasıl ateşe atacağını düşünürken, yanına bir şeytan gelir ve Cehennemde, günahkârları Zebanilerin ne şekilde attığını anlatmış ve mancınıkları tarif etmiştir.

2- Hz. İbrahim'in ateşe atılma şeklini vezirlerine sormuş, vezirlerden HEYZEN adındaki veziri, mancınıkları Nemrud'a tarif etmiş ve Nemrud da beğenip, Mancınıkları inşa ettirmiştir. Böylece tarihi mancınıklar da, geçmişten ibret almasını bilen kişilere, Allah'ın dostu Hz. İbrahim'in, kâfir Nemrud'la olan hikâyesini, bıkmadan, usanmadan anlatmaya devam etmektedir.

İBRAHİM'İN HAYATI

Bu bölümde Nemrud ile Hz. İbrahim arasındaki mücadeleyi anlatacağım. Zira bu tarihten sonra, sizlere 4 bölümlük bir piyes sunuyorum. Hz. İbrahim Nemrud'u mağlup ettikten sonra URFA'dan ayrılmış, Şam taraflarında bir yere yerleşmiştir. Sonra Mısır tara-

fına gitmiş; Firavunla mücadele etmiş; O'nu mağlup etmiştir.

Daha sonra, karısı Hacer ile oğlu Hz. İsmail'i Mekke şehrinin şimdiki yerine (Kâbe-i Muazzama'nın bulunduğu yere) götürmüş, onları oraya bırakıp geri dönmüştür.

Kâbe-i Muazzama'nın bânisi ve tamircisi olarak bilinen Hz. İbrahim peygamberlik görevini hakkıyla yerine getirmiştir. Allah'a olan bağlılığıyla ve akıl almaz cömertliğiyle “En cömert insan” ünvanını da alarak cömertliğiyle tanınan insan haline gelmiştir. 120 yaşında kendi kendisini sünnet eden Hz. İbrahim'in temsil ettiği dine “HANİF DİNİ” denilir. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e İslâm Dini gelmeden önce, peygamberimiz de Hanif Dini'nde idi.

Kudüs civarında HABRUN denilen yerdeki, bir diğer adını da Hz. İbrahim'den alarak HALİLÜRRAHMAN denilen yerde ebedi istirahatgâhına konulan bu yüce peygamber 175 yaşında vefat etmiştir.

Yüce Mevlâ bizi şefaatına nail eylesin. Amin.

Mehmet Emin ERTAN

II. KISIM

PİYES (DÖRT BÖLÜM)

KİŞİLER

Nemrud	: Edessa diyarının hükümdarı
Âzer	: Nemrud'un veziri ve İbrahim'in babası
Âzerin Karısı	: İbrahim'in annesi
Kumandan Nahur	: Nemrud'un kumandanı
Efrahşed	: Nemrud'un Ser-kâtibi ve hazinedarı
1. Asker	:
2. Asker	:
3. Asker	:
1. Suçlu	:
2. Suçlu	:
1. Kadın	: Yaşlı kaynana
2. Kadın	: Gelin
Hârân	: Gelin ve çocuğu öldürülen anne
1. Şikâyetçi	: Halktan bir kadın
2. Şikâyetçi	:
1. Mahkum	:
2. Mahkum	:
Şeytan	:
Abir	:
Çoban	: Haran'ın kocası
Bir fakir	: Hz. İbrahim'in çobanı
Misafirler	
İbrahim	: Kalabalık bir topluluk
İbrahim	: Çocuk yaşta
İbrahim	: Genç yaşta
Hacer	: Hz. İbrahim'in Karısı

Not: Dekor ve kostümler, konuya göre ayarlanacaktır. Figüranların özelliklerini açıklamamaktaki gaye, rejisöre değerlendirmedeki kolaylığı sağlayabilmek içindir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Meclis

(Sarayda bir toplantı anı. Nemrud sarı bir taht üstüne oturmuş, tahtın iki tarafına vezirler, askerler sıralanmış, kapıda ise nöbetçi beklemektedir. Nemrud veziri Âzer'e hitaben:)

NEMRUD — Konuş Âzer? (Âzer reverans yaparak)

ÂZER — Ken'an ve Edessa diyarının ulu hâkimi, bakılacak, halledilecek davalar var. Kudretini ve adaletini göster ki, halkın senin ululuğunu ve değerini anlayabilsin...

NEMRUD — Kimlermiş bunlar? Gelsinler, şikâyetlerini söylesinler; öyle bir hükmedeyim ki, adaletimin ne olduğunu öğrensınler! Çağırın huzuruma..!

NÖBETÇİ — (Kapıdan dışarıya bağırarak) Şikâyetçilerden sıra kimde ise efendimizin huzuruna girsınler...

2. Meclis

(Öncekiler ve iki şikâyetçi. Şikâyetçiler içeri girince saygıyla yere kapanırlar.)

NEMRUD — Ne şikâyetiniz var?

1. ŞİKÂYETÇİ — Efendimiz, ben yolda giderken, buadam bana, hiç suçum yokken omuz vurup yere düşürdü.

NEMRUD — Hangi tarafıyla sana vurdu?

1. ŞİKÂYETÇİ — Sağ tarafıyla vurdu efendim

NEMRUD — (Şikayet edilene hitaben) Niçin buna omuz vurdun? (Adam korkarak ve heyecanla)

2. ŞİKÂYETÇİ — Yolda yürüyordum; birden ayağım kaydı; bu adam da yanımdan o anda geçiyor-muş... Düşmemek için kendisine tutunayım dedim; bana bir omuz vurdu, ikimiz birden yere düştük. Ben de kendisinden şikâyetçiyim!

NEMRUD — Hangi omuzuyla sana vurdu?

2. ŞİKÂYETÇİ — Sağ omuzuyla

NEMRUD — Adaletime sığınmakla en doğru hareketi yaptınız. Ben adaletle hükmeden bir hükümdarıyım. Siz ikiniz de birbirinize sağ tarafınızla vurmuşsunuz. Her ikinizde suçlusunuz. Her ikinize de sağ omuz fazla geliyor, bu sebeple sağa-sola çarpıyorsunuz! Mademki taşıyamıyorsunuz, ben de verdiğim omuzlardan birini geri alıyorum. (Askerlere hitaben) Nöbetçiler! Bu iki suçlunun sağ kollarını omuzlarından itibaren kesin. Buyruğum derhal yerine getirilsin. (Askerler koşup suçluları dışarı sürüklerler; suçlular ise feryat ederek af çığlıkları

atarlar.) (Nemrud veziri Âzer'e yönelerek) Gördün mü sevgili vezirim (suçluları işaret ederek) birine torpil veya birine haksızlık etmedim; her ikisini de eşit tuttum. (Nöbetçilere dönerek) Başka şikâyetçi var mı? Çağır gelsin.

NÖBETÇİ — (Kapıdan bağırır) Sıra sizde, girin!

3. Meclis

(Öncekiler ve biri yaşlı biri genç iki kadın ile bir delikanlı üç kişi içeriye girerler.)

NEMRUD — Nedir şikâyetiniz?!

YAŞLI KADIN — Efendimiz, şu gördüğün iki kişi benim oğlum ile gelinimdir. Gelinim, oğlumu parmağında oynatıyor; her istediğini, her dilediğini ona yaptırıyor. Bu da yetmezmiş gibi bana her türlü hakareti yapıyor; bana cadı, moruk, pis kocakarı, buna benzer, hatta daha ağır hakaretler, küfürler ediyor. Oğlum da ondan geri kalmıyor; bana değil, ona inanıyor; bana bakmıyor. İhtiyacımı karşılamıyor, beni beslemiyor; bana gereken saygıyı göstermiyor. Adaletine sığmıyorum.

NEMRUD — (Keyifli bir şekilde ve geline dönerek) Bu kadın doğru mu söylüyor?

GELİN — Hayır efendimiz... Bu kadın bana kaynana değil, sanki düşman. Kendisine ne yapsam suç oluyor. Yaptığım iyiliklerin hepsi boşa gidiyor. Her hareketimi söz ediyor. Bu da yetmezmiş gibi beni oğluna devamlı şikâyet ediyor, onu aleyhimde kışkırtıyor. Oğlu bu iftiralara inanarak bana hakaret ediyor; beni dövüyor. (Kaynanasını itham ederek) Bu kadının yüzünden evden kovulduğum bile oluyor. Adaletinize sığınıyorum efendimiz..!

NEMRUD — (Delikanlıya hitaben) Sen ne dersin bu iddialara: bak hem annen hem de kadının senden şikâyetçi. Sen de müdafaanı yap bakalım!

GENÇ — (Delikanlı diz çöküp) Sultanımız, efendimiz: bu kadın benim annemdir. Gördüğünüz gibi çok yaşlıdır. Ne dediğini, ne yaptığını bilmiyor. Bir bana, bir kadınıma karışıyor. Ne yapsak suç, ne yesek suç, ne giysek suç oluyor; o da yetmezmiş gibi, aynısını kendisi de istiyor. Halkın içinde, herkesin yanında bize olmaz hakaretler yapıp bizi rezil ediyor Kadınıma gelince: O da, ona gereken saygıyı, sevgiyi göstermiyor. Kadınıma, anneme gereken saygıyı göstermesini söylediğimde, bana karşı geliyor; Doğrusu ben de ne yapacağımı şaşırmışım. Bunun için yüce divanına geldik, öyle bir adaletle hükmet ki, biz de ne olacağımızı bilelim... Dileğim, hiç birimizin hakkı diğerinde kalmasın...

NEMRUD — (Sözünü keserek) Yeter, anlaşıldı! Her üçünüz de suçlusunuz... Üstelik her üçünüz de hayatınızdan şikâyetçisiniz... Bana düşen büyüklük, sizle-

ri bu ıstıraplı hayattan kurtarmaktır. Karşımda huzursuz kişileri görüp ben de huzursuz olmak istemem. (Askerlere dönerek) Nöbetçiler, bunları götürüp, hemen öldürün!!!

ÜÇ ŞİKÂyetÇİ — (Üçü bir ağızdan) Aman efendimizbizi bağışlayın (birbirlerine bakarak) hele benim hiç suçum yok! (diyerek feryad ederler)

NEMRUD — Çabuk öldürün, kurtulsunlar bu azabtan; hah hah ha... (Askerler şikâyetçileri sürükleyerek dışarı çıkarırlarken onlar da feryatlarına devam ederler... Bir iki saniye sonra ses kesilir. Nemrud sözüne devam ederek) Gördünüz mü... İşte hem sesleri kesildi, hem de ıstırapları. Her üçüne de eşit muamele yaptığım için ortada haksızlık yoktur. (Nöbetçiye) Başka şikâyetçi var mı?

NÖBETÇİ — İki kişi var efendimiz.

NEMRUD — Gelsinler; onların dertleri ne imiş?... Halledelim.

NÖBETÇİ — (Dışarıya seslenerek) Girin. Efendimiz sizi istiyor. (İçeri iki kişi yerlere kadar eğilerek girerler. Kıyafetlerinden zengin oldukları anlaşılır.)

4. Meclis

(Öncekiler ve iki şikâyetçi)

NEMRUD — (1. Tüccara sorar) Ne şikâyetin var?

1. TÛCCAR — Efendimiz, ben tüccarım. Mal alır, mal satar, ticaretle uğraşırım. (Yanındaki adamı göstererek) Bu adama mal verdim; al sat, kârına da ortak olalım; hem sen kazan, hem de ben kazanyım dedim. Aldı malı götürdü, sattı; malımın parasını veriyor fakat kârından olan hissemi vermiyor. Ben de efendimizin yüce adaletine sığınarak hakkımı almak için huzuruza geldim. Hakkımı isterim...

NEMRUD — Güzel (ikinci tüccara dönerek) Sen ne diyorsun? Müdaafanı yap bakalım.

2. TÛCCAR — Ben bu tacirden mal aldım. Satınca parasını vereceğim diye. Götürüp malı sattım; parasını getirip verdim. Kendisi malı bana satarken zaten kâr etmişti. Şimdi kalkmış bir de benim kârımdan hisse istiyor. Ben de kârımı kendisine vermedim diye beni şikâyet ediyor... Ben de şikâyetçiyim..!

NEMRUD — (Sarayın baş kâtibine dönerek) Efrahşet.

EFRAHŞET — (Hürmetle eğilerek) Buyur sultanım.

NEMRUD — (Tacirlere dönerek) Zenginliğiniz nice-
dir? Söyleyin, kâtibim kaydetsin: (Efrahşet'e hita-
ben) Ne kadar malları var, hepsini yazıp tespit et.

(Efrahşet bir adım ileri çıkar ve kalem ve defteri
eline alır; yazmaya başlar.)

EFRAHŞET — (1. Tüccara) Söyle bakalım ne kadar
malın var?

1. TÜCCAR — Yüz top ipekli, bin batman sâde yağ, 20
bin sikke altın, on sürü koyun, bir köşküm ve yir-
mi tane cariyem var; başka da bir şeyim yoktur.

EFRAHŞET — Yemin eder misin?

1. TÜCCAR — Evet, bütün putlarımla üstüne yemin
ederim.

EFRAHŞET — (İkinci tüccara) Senin neyin var? Sı-
ra ile say bakalım.

2. TÜCCAR — 40 develik bir kervanım, 10 bin sikke
altınım, sadece iki köşküm, elli adet cariyem ve
yirmi asil atım var. Bundan başka bir şeyim yok.

EFRAHŞET — Yemin eder misin?

2. TÜCCAR — Evet, bütün putlarım, ilahlarım üstü-
ne yemin ederim efendim.

NEMRUD — (Sarayın hazinedarına hitaben) Sam!

SAM — (Hürmetle eğilerek bir adım ileri çıkar) Emret ulu sultanım... (Aynı vaziyette emir bekler)

NEMRUD — Bu tacirlerin bütün mallarını teslim al ve hazineme koy. Sakın taşırken telef etmeyiniz! Sonra ben de sizi telef ederim! (Tacirlere dönerek) Böyle karışık iş yapmayın! Bu seferlik canınızı bağışlıyorum. Yalnız bir daha böyle karışık iş yapmanız için de mallarınızı, köşkünüzü ve cariyelerinizi alıyorum! Bir daha böyle karmakarışık işler yapıp karşıma çıkarsanız kendinizi cehennemimde bulursunuz! (tacirler titrek ve yalvarır vaziyette çığlıklar çıkarırlar)

1. 2. TÛCCAR — (İkisi birden) Yalvarınız efendimiz, malımızı elimizden almayınız, çoluk çocuğumuz aç ve sefil kalır... Hiç olmazsa mallarımızdan bir miktarını veriniz; biz suçsuz insanlarız!

NEMRUD — Küstah herifler, beni bu kadar meşgul ederler, üstelik bu kadar da karışık iş yaparlar, hâlâ suçsuzmuşlar... Bunlara ne adalet ne de merhamet her ikisi de yaramaz! (Askerlere hitaben) Çıkarın bu köpekleri dışarıya daha ne durursunuz. (Askerler tüccarları dışarı çıkarırken Nemrud da kendi kendine söylenir yüksek sesle) Ben zalimmişim... Kim demişse iftira... İşte gördünüz, canlarını bağışladım... Onu söyleyenlerin aklına şaşarım... Acaba yer yüzünde benden daha ulu ve benden daha adaletli bir sultan bulunabilir mi? (Vezirler ve askerler hep beraber yerlere kadar eğilir ve hep bir ağızdan)

BÜTÜN ERKÂN — Efendimiz, yer yüzünde sende-
daha ulu, daha merhametli bir sultan yoktur...

NEMRUD — Bütün Edessa halkına tellal çağırıp ga-
zaba geldiğimi ilan edin. (Hazinedarı Sam'a döne-
rek) Sam: bu tacirlerin cariyelerinin ve kadınlarının
güzellerini bana getir! Çirkin ve yaşlı olanlarını he-
men öldürün! Boşuna nimetimi yiyip, tüketmesin-
ler! Emirlerim derhal yerine getirilsin..! (perde ka-
panır.)

5. Meclis

(Bir taraf sokak, bir taraf ev. Sokaktan geçen halk,
tellal, evde ise bir karı ile koca. Her şey ibtidâi bir tarz-
da. Abir (Koca) Hârân (Kadın, eş) Tellal (Ferman Oku-
yucusu) ve komşu kadın)

ABİR — Hârân, kadını ne yemek yapıyorsun?

HÂRÂN — Et getirmiştin. Onu pişireceğim. (Bu and-
sokaktan geçen tellalın sesi duyulur.)

TELLAL — Duyduk, duymadık demeyin. (Omuzun-
daki asılı davula üç defa güm, güm, güm vurur ve
tekrarlar.) Duyduk, duymadık demeyin. Ken'an ve
Edessa diyarının yüce hakimi, efendimiz, ulumuz

Nemrud bin Ken'anın fermanıdır! (Davula üç defa vurur.) Hiç kimse, gelecek hafta bugüne kadar evinde, içerde veya dışarda, hiçbir sebeple ateş yakmayacaktır!!! Her kim ateş yakarsa, ocağı söndürülecek ve yuvası dağıtılacaktır. Efendimiz Nemrud gazaba gelmiştir! (Tellal yürüyerek ve davula vurup aynı şeyleri tekrarlayarak uzaklaşır. Tellalın bu ilanı anında elinde çakmak taşı ve pamuktan fitil ile birbirine çarparak ateş yakmaya çalışan Hârân korkarak, yakmak istediği ateşi söndürür ve kocasına hitaben)

HÂRÂN — Şimdi ben ne yemek yapacağım? Nemru-yine gazaba gelmiş... Kim bilir kimlerin kanına girdi... Bu Nemrud'dan daha ulu, daha yüce bir kuvvet ve kudret sahibi yok mu, bunu kahrede? Biz de kurtulalım...

ABİR — Hârân, gördün mü aç kaldık yine..! (biraz düşünür ve kadınına izaha çalışır) Getirdiğim eti bir taşın, temiz bir taşın üstüne koy; iyice döv, döv ki ezilsin; yoksa dişimiz parçalayamaz. Dövdükten sonra içine biraz tuz, biraz isot (kurutulmuş ve dövülmüş acı biber) koy, iyice karıştır; öyle yiyelim... Başka çaremiz yok...

HÂRÂN — İstersen içine biraz bulgur koyalım, iyicyuğuralım; belki bir lezzet verir...

KOMŞU KADIN — Komşu, duydunuz mu ateş yakmak yasak? Aç kaldık demektir... Siz ne yemek yapıyorsunuz acaba?

HÂRÂN — Ateş yakmak yasak..! Ben de eti iyicdö-
veceğim, içine tuz, isot ve bulgur katacağım, hep-
sini iyice hamur yuğurur gibi yuğuracağım... (iki
eliyle çaresizlik işareti yaparak) Sonrada yiyece-
ğiz...

KOMŞU KADIN — Adı ne bu Aşın (yemeğin)?

HÂRÂN — (Düşünür) Köfte.

KOMŞU KADIN — Pişmiyor ki, bu nasıl köfte?

ABİR — Bu da çiğ köfte, evet bu da (kelimenin üstü-
ne basa basa) Çiğ köfte işte... (perde kapanır). Na-
sıl köfte ise..!

İKİNCİ BÖLÜM

1. Meclis

(Nemrud, veziri Âzer, baş kâtip Efraşet, hazinedar başı Sam, birkaç nöbetçi Nemrud'un sarayında, Nemrud tahtında oturur, diğerleri iki taraflı ayakta iken içeri Âzer yeni girmektedir.)

NEMRUD — Gel bakalım, sevgili vezirim... Neden böyle geç kaldın?

ÂZER — Ulu efendimiz, yeni yaptığım putu bitirmeküzereydim. Onu bitireyim derken dalmışım da geç kalmışım. Tanrılarımızın; sizin sultanlığınıza yardımcı olması için beni bağışlamanızı dilerim (der ve hürmetle eğilir ve öyle bekler).

NEMRUD — Kalk ya Âzer, seni tanrılarımın hoşnud olması için bağışladım. (Kapıdaki nöbetçi bir adım ileri çıktı ve hürmetle eğildi ve)

NÖBETÇİ — Efendimiz, alimleriniz ve müneccimleriniz geldiler... Huzura kabul olunmak dilerler...

NEMRUD — Çok iyi oldu geldikleri... Benim de bu günlerde hiç huzurum, neş'em yok..! Soralım bakalım ben niçin huzursuzum?... Sebebi nedir? (Nöbetçiye) Çağır gelsinler...

NÖBETÇİ — (Kapıya yönelir ve dışarıya) Giriniz, efendimiz sizi bekliyor.

2. Meclis

(Öncekiler ve 3-4 müneccim, birkaç bilgin içeri girince yerlere kadar reverans ederler. Kostümleri eski tip olup erkek entarisidir.)

NEMRUD — Söyleyin bakalım: gökler, yıldızlar; tanrılar ne diyor? Bize ne gibi haberler getirdiniz?...

1. MÜNECCİM — Uzun zamandan beri yıldızları takip ederim, efendimiz... Bu sene sultanımız, efendimiz için kötü haberler vermekteler..!

NEMRUD — Nereden anladın?

1. MÜNECCİM — Efendimiz, Arslan burcu, Akreb burcunu yutmağa çalışıyor. Halbuki bu mevsimde bu iki burç yan yana gelmezler! Sonra arslanın, akrebi yutması, sizin saltanatınızın sarsılması anlamına gelmektedir!

NEMRUD — (Telâşla ikinci müneccime dönerek) Pe ki sen ne dersin?

2. MÜNECCİM — Ben de aynı kanaatteyim efendimiz..! Yıldızlarda bir tedirginlik var! Bazıları kaç-

mağa, sanki kurtulmağa, hatta gizlenmeğe çalışıyor..! Bazıları da onları yutmağa çalışıyor. (1. müneccimi göstererek) Arkadaşımın da dediği gibi mesela arslan burcunun, akreb burcunu yutmağa çalışması gibi..!

NEMRUD — (Korkmuş ve ürkek bir eda ile diğerlerine döner ve sorar) Siz ne dersiniz ey halkımın bilginleri?

1. ALİM — Efendimiz, gerek yıldızlar ve gerekse elimizdeki fal kitapları bize bunu anlatıyor. Acizane kanaatim şudur ki: bu yıl bir erkek çocuk dünyaya gelecek... Bizim şimdiye kadar sadık kaldığımız atalarımızın dinine, “batıl” diyecek ve putlarımıza hakaret edecek; hatta onları kıracaktır. Kitaplarımın bana verdiği kanaat bununla da kalmayıp sizi, -evet efendimiz- sizi tahtınızdan indirmeye, sizi helâk etmeye çalışacaktır... Efendimiz, size haber veriyorum ki, tedbirinizi alasınız kendinizi ve bizi bu felâketten koruyasınız...

NEMRUD — (Korkak ve heyecanlı bir eda ile bütün adamlarına hitaben) Bu yıl içinde bütün hamile kadınları tesbit edin! Eğer doğan çocuk kız ise dokunmayın... Yok eğer erkek ise, aman vermeyip öldürün. Her erkek çocuğu öldüren askere bir sikke altın mükafat verilsin. Bu benim buyruğumdur; her kim buyruğuma karşı çıkarsa o da öldürülsün..! Bu benim buyruğumdur böyle bilinsin!

NÖBETÇİLER — (Diğerleri hürmetle eğilip selâm-

larken, askerler hep bir ağızdan) Emriniz derhal yerine getirilecektir efendim. (Geri geri sahneden çıkarlar).

NEMRUD — (Kendi kendine ve ihtiraslı) Benim saltanatımın ve ululuğumun devam etmesi için, bana karşı gelenleri, bundan önce nasıl öldürdümse bundan sonra da öldüreceğim. (Yüksek sesle) Hah, hah, haa. Yaşatmayacağım, hepsini öldüreceğim... (Kısa bir zaman için perde kapanır, sahne değiştirilir ve açılır.)

3. Meclis

(Bir taraf sokak, bir taraf da Âzer'in evi. Sokakta askerler, halk ve kadınlar. Hz. İbrahim'in annesi evden, olanları seyreder. Çığlıklar, feryatlar...)

1. KADIN — Çocuğumu öldürmeyin, ne olur bağışlayın bana, başka çocuğum yok!!!

ASKER — Yıkıl! Efendimiz emretti, öldürülecektir!

1. KADIN — (Feryat ederek) Çocuğumun ne suçu var ki, efendimiz onu öldürüyor?

1. ASKER — Daha konuşursan seni de öldürürüz!!! Sultanımız emretmiştir. Öyleyse çocuk da olsa suçludur; ölmesi lâzım!

4. Meclis

(Öncekiler, bir evden bir kadın ile bir asker boğuşarak sahneye çıkarlar. Kundaklı bir bebeği birbirlerinin elinden almağa çalışırlar.)

2. KADIN — Çocuğumu vermem, onu öldürmenize müsaade etmem! (Askerin elinden almaya çalışır.)

2. ASKER — Çekil diyorum sana!!! (Kadın direnir)

2. KADIN — Çocuğumu öldürtmem; onu size bırakmam!!!

2. ASKER — Öyle mi? Seni de öldüreceğim, çocuğuna da! Al bakalım (elindeki kılıcı önce kadına, sonra da çocuğa batırır, batırır, batırır... Kadın ve çocuk yerlere yıkılırlar...)

2. KADIN — Ahhh!!! Alçaklar... Zalimlerin uşakları... Zalimlere uşaklık edenler (bağırarak) ancak köpeklerdir! (düşer ölür)

3. ASKER — (2. askere gelerek) Kadını niçin öldürdün?

2. ASKER — Bana karşı koydu, bize karşı koyması efendimize ve onun emirlerine isyan demektir! Kendisini öldürmemi kendisi istedi; hatta yalvardı. Ben de dayanamadım öldürdüm (gülerek) Hah, hah, haa...!

3. ASKER — Pekâlâ... Bir haksızlık bir adaletsizlik olmasın mesele yok! Efendimiz adaletsizliği asla sevmez (konuşmaları evin içinden, pencereden seyrederek dinleyen Âzer'in karısı Hz. İbrahim'i saklamağa çalışıyordu. 3. Asker, arkadaşına.)

3. ASKER — Vezirimiz Âzer'in evinde bir doğum olmuş diyorlar... Gidip bakalım.

2. ASKER — (Kapıyı eliyle döverek) Kim var içerde? Ulu efendimiz Nemrud bin Ken'an'ın askerleri gelmiştir... O'nun adına kapıyı açın!

ÂZER'İN KARISI — Geliyorum, kimi arıyorsunuz? Birşey mi var? Ne istiyorsunuz?

2. ASKER — Büyük vezirimizden ve onun kıymetli eşinden özür dileriz. (reverans yapar) Duyduk ki bir çocuğunuz dünyaya gelmiş onu sormağa geldik... Acaba kız mı, erkek mi?

ÂZER'İN KARISI — Evet geldi, fakat ölü doğdu. Biz de götürüp gömdük (bir şeyler arar gibi yaparak) isterseniz size kanlı bezlerini göstereyim.

3. ASKER — Özür dileriz efendim, size inanmayıp ki-me inanacağız. Müsaadenizle (reverans yaparak çıkarlar).

ÂZER'İN KARISI — (Hz. İbrahimi kucağına, alır ve kendi kendine) Büyü İbrahim, büyü! Bu zalimlerin hakkından geliver. Seni bir an önce saklamam lazım... (der, gider)

5. Meclis

(Hz. İbrahim'in annesi bir mağarada köşede kundakta olan Hz. İbrahim'in üzerine doğru eğilirken).

ÂZER'İN KARISI — Yavrum acaba yaşıyor mu? Çok şükür yaşıyor..! (İbrahim'i kucağına alır ve onu emzirmeye başlar. Işıkların yanıp sönmesi günlerin geçtiğini ifade eder. Bu arada Âzer'in karısının gidip gelip, sessizce çocuğunu emzirdiği görülür. En son gelişinde artık Hz. İbrahim büyümüştür. Annesinin yanından ayrılarak seyirciye doğru mağaradan dışarı çıkar, etrafı seyreder; zaman geçedir.)

İBRAHİM — Şu görülen varlıkların bir yaratıcısı olmalı... öyle ya kendi kendine olmaz bunlar! (Başını semaya kaldırır, bir yıldızı işaret ederek) “Acaba bu mu benim rabbim” (O sırada yıldız kaybolur.) Hayır... “ben dönen dolaşan ve kaybolan şeyi sevmem! Kendi halinde durmuyor. Sevmem böyle şeyi! (o anda yeni doğmuş ay'ı görür ve hayretle) belki de Rabbim budur..! (Sabah olur, güneş doğmağa başlayınca) olsa, olsa Tanrı budur işte!!! (Ona secde edercesine eğilir. Biraz sonra güneş batır) Hayır! (Seyirciye döner) Bu da değilmiş! Benim rabbim bir batan, bir çıkan, bir doğan, bir kaybolan olamaz! Benim Rabbim: doğmamalı ve doğrulmamalı! Benim Rabbim başka birinin emrinde de olmamalı..! İnsana murşid yoksa, onun murşidi aklı

olmalı....! Tamam, buldum: “Ben O ALLAH’a yöneldim ve itaat ettim ki, O ALLAH yeri, göğü, bütün kâinatı kendisi yaratmıştır. Bu secdem de O ALLAH içindir! (Hemen yere secdeye kapanır, kendisi secdede iken şu âyetler iyi bir okuyucu tarafından Kur’anda olduğu gibi yüksek sesle okunur.)”¹²

¹² En’am sûresi, âyet 76-77-78-79.

6. Meclis

(Âzer evindeki bir odada put yapmakla meşgul iken, karısı içeri girer.)

ÂZER — (Karısının girişini görünce) Neredesin? Seni aradım bulamadım.

A. KARISI — Sana bir haber vereceğim; bilmem memnun olur musun? Uzun zamandır senden saklıyordum.

ÂZER — Senin gibi asil bir kadının, efendisinden nasıl olur da gizlisi olur?

A. KARISI — Hayır efendim, senden gizlim yoktur. Bir şeyden korktuğum için benim olduğu kadar senin olan bir şeyi sana müjdelemekte geciktirdim.

ÂZER — Nedir o müjde

A. KARISI — Bundan uzun bir müddet önce bir oğlumuz dünyaya gelmişti. Ulumuz, efendimiz Nemrud'un emriyle öldürülmesinden korktuğum için senden sakladım.

ÂZER — Şimdi nerededir oğlumuz

A. KARISI — (Kapıya dönerek) İbrahim! (Daha yüksek sesle) İbrahim gel içeriye. (Bu davet üzerine İbrahim içeri girer.)

7. Meclis

(Âzer, Karısı ve İbrahim)

A. KARISI — (Kocasını göstererek) İşte baban! (Hepsi heyecanlı, kadın yüksek bir tonla) Baban, hem senin atandır; hem de bu ülkenin ve sultanımın en kıymetli veziridir.

ÂZER — (Heyecanlı ve şefkatle) Oğlum yanıma gel.(Eliyle İbrahim'i yanına çağırır, İbrahim ona yaklaşır, Âzer ona hitaben) Annenden nasıl bir aileye mensup olduğunu öğrenmişsindir. Senden beklenen: bize, ulusumuza, efendimiz Nemrud'a O'nun emirlerine ilahlarımıza, uygun itaatli hareket etmendir. İlahlarımıza karşı kusurlu olmaman, cömert davranmandır.

İBRAHİM — Aziz babam, ilahlarınız hangileridir, Kaç tanedir?

ÂZER — Sayıları çoktur. Bak bir ilah daha yapıyorum

İBRAHİM — İlahlarını kendin mi yapıyorsun? (Şaşkın) Peki bunu yapınca ne yapacaksın?

ÂZER — Satarım. Putu olmayanlar alır, ona taparlar

İBRAHİM — (Elini yanındaki, putun gözüne dürterek) Neden kendini sakınmıyor?

ÂZER — Onun gözü görmez de ondan

İBRAHİM — Aziz babam, desenize sizin ilahlaştırmak istediğinizin gözü kördür. Gözünün önünü bile görmez.

ÂZER — Öyle söyleme, ilahlarımızın ağırına gider

İBRAHİM — Ağırına giderse ne yapar?

ÂZER — Hiçbir şey yapmaz. Yalnız daha büyük ilahlardan yardım istediğinde sana yardımcı olmaz!

İBRAHİM — Aziz babam; sizin putlar bizim konuştuklarımızı duyuyorlar mı?

ÂZER — Hayır, kulakları işitmez

İBRAHİM — Sağır mı bunlar?

ÂZER — Oğlum bu ilahlar canlı değil ki duysun veya görsünler.

İBRAHİM — Anlaşıldı. Demek ki: (Putları gösterek) Bunlar hem kör, hem sağır, hem de ölüdürler. Peki, (Eliyle putların ağzını yoklayarak) önlerine bu yiyecekleri niçin koydunuz?!!! Bunlarda ağız yok ki!

ÂZER — Oğlum yesin diye değil, nazar etsinler diye koyduk. Zira onların nazarları berekettir.

İBRAHİM — Bunların gözleri kör! Pekâla nasıl nazar edecek?

ÂZER — (Cevap vermekten âciz olarak kıvrılır.) Oğlum senin ruhunu Şeytanlar karıştırıyor! Çabuk tanrılarımızdan özür dile!

İBRAHİM — Babacığım, mademki puta tapıyorsun, sana bir tanesi yetmez mi? Bunları niçin doldurmuşsun buraya?

ÂZER — Ben vezirim ama yediğimin, içtiğimin helâl olması için çalışıyor, elimin emeği ile put yapıyorum. Onları satarak kazancı ile geçiniyorum.

İBRAHİM — Babacığım helâlden bahsediyorsun hiç putculuk yapıp, satmakla kazanç helâl olur mu? Kendisi iyi bir şey değil ki, kazancı iyi olsun?

ÂZER — (Hiddetle) Benim kazancım bu yoldandır! Bundan sonra ben put yapacağım sen de satacaksın. (Işıklar söner perde kapanır.)

8. Meclis

(Bir taraf sokak içi, diğer tarafta kalabalık halk topluluğu çarşı ve esnaf, Hz. İbrahim put satmaktadır).

İBRAHİM — (Bir putu iple bağlamış yerde sürükleyerek sokaktan çarşıya doğru gelir.) Put satıyorum, alan yok mu? Put satıyorum hiçbir işe yaramaz, kör, sağır ve kendini müdafaadan aciz put satıyorum...

1. **KİŞİ** — (Hayretle ve hiddetle) İlahımızı yerde sürükleyen bu adam kimdir?

2. **KİŞİ** — Dur, ona sakın dokunma! Bu genç, vezir ÂZER'in oğludur bilmiyor musun? Sakın dokunma, babasının sana zararı dokunur!

1. **KİŞİ** — Karışmazsak ilahlarımızın bize zararı dokunur!

İBRAHİM — Hiçbir iş yapamayan, hiçbir işe yaramayan bu putu alacak aptal yok mu? Yok mu bunu alacak?

2. **KİŞİ** — İlahımızı yerde sürükleme, ben alacağım; fiyatı ne kadar?

İBRAHİM — Yirmi dirhem.

2. **KİŞİ** — Al parasını, ver ilahımızı (Eğilir ve putu yerden saygı ile kaldırır; ondan af dileyici hareketlerde bulunur.)

İBRAHİM — Paran boşa gitti, çünkü bu, odun olarak yanmaktan ve senin canını yakmaktan başka bir işe yaramaz! (İbrahim döner, evine doğru gider.)

ŞERBETÇİ — Şerbet, soğuk şerbet.

TÜCCAR — Kumaş satıyorum alan var mı? Babil'den sizler için getirdim. Kıymetli kumaşlarım var. (İbrahim elinde başka bir putu yerde sürükleyerek çarşıya doğru gelir ve yüksek sesle)

İBRAHİM — Put satıyorum alacak aptal var mı? Hiç bir işe yaramaz, alanlar hep ziyandadır; yok mu bir şaşkın? Yok mu bir akılsız? İşe yaramaz put satıyorum.

TÜCCAR — (İbrahim'in sözünü keserek) Ben alıyorum fiyatı ne kadar?

İBRAHİM — Ben yok mu diyorum; bu memlekette akılsızdan çok ne var?

TÜCCAR — İlahlarımıza hakaret ediyorsun? Seni çarparlar. Söylediğini geri al! (Yerdeki putu göstererek) ilahlarımızdan da af dile!

İBRAHİM — (Ayağı ile puta dürterek) Bundan mı? Alacak bir akılsız kişi çıkıncaya kadar böyle tekmeleyeceğim. (Der ve bir tekme daha vurur.)

TÜCCAR — Çabuk söyle fiyatı ne kadar?

İBRAHİM — Elindeki kumaşla değişirim.

TÜCCAR — Ama bu kumaş çok pahalıdır.

İBRAHİM — Alma, (Putu tekmeleyerek) sana zorla al diyen mi var? Elbet alacak bir akılsız çıkar!

TÜCCAR — Peki dediğin olsun, al kumaşı (Kumaşı verir ve putu yerden kaldırarak hürmet ifadesi takır.)

ŞERBETÇİ — (Tüccara) Senin birkaç tane ilahın var; bunu niçin aldın?

TÜCCAR — Ne yapayım? Almasaydım satıncaya kadar (Elindeki puta saygı göstererek) tekmeleyecektti.!

ŞERBETÇİ — Bunun bir çaresini bulmalı?

TÜCCAR — Toplanalım; hep beraber vezirimiz Âzer'e gidelim; durumu arz edip, buna bir çare bulmasını dileyelim. Şayet bizi dinlemezse efendimiz Nemrud'a gidelim.

ORDAKİ HALK — (Hep bir ağızdan) Evet efendimize gidip şikâyet edelim; ilahlarımıza yapılan hakaretleri anlatalım. (perde kapanır.)

9. Meclis

(Sahnenin bir tarafı sokak, bir tarafı da Hz. İbrahim'in evi; şikâyetçiler, Âzer, karısı ve Hz. İbrahim.)

KALABALIKTAN BİRİ — Ne hakla ilahlarımıza hakaret eder? İbrahim'in hatırı için atalarımızın ilahlarını mı çiğnetelim. (Âzer'in evinin önünde, toplanırlar ve gürültüye devam ederler) İbrahim'e bir ders vermeli, ona ilahlarımıza nasıl saygılı olması lâzım geldiğini öğretmeli. (Biri Âzer'in kapısını eliyle döver.)

BİR KİŞİ — Efendimiz Âzer evdeler mi? Derdimiz ve dileğimiz var! Konuşmak isteriz!

ÂZER — (Kapı açılır, Âzer kapının önüne çıkar; halk-hürmetle eğilir ve saygı gösterisinde bulunur.) Ey milletim; ne derdiniz var? Niçin böyle huzursuzsunuz? Söyleyin bakalım!

BİR KİŞİ — (Yüksek sesle) Yüce vezirimiz: Taptığımız putlar adına yemin ederek söyleyebilirim ki, hiç birimiz sizden şikâyetçi değiliz. Ne varki oğlunuz. İbrahim, atalarımızın bize emanet bıraktığı putlara hakaret ediyor; onları tekmeliyor; o da yetmezmiş gibi, bizimle alay ediyor. Oğlunuz bize ilahlarımızın kör, sağır, dilsiz, hatta cansız diyor ve bunlara taptığımız içinde bize aptal, akılsız diyor..!

BAŞKA BİRİ — (Öncekinin sözünü keserek) Yüce vezirimiz: Eğer İbrahim’e mani olmazsanız tanrılarımız bizi lanetleyecek; hatta gazaba gelip, bizi mahvedecektir!

ÂZER — Ey milletim siz müsterih olun. Ben İbrahim’egereken dersi vereceğim. (Bu konuşmalar yapılırken İbrahim de evde putlarla oynar.) Eğer itaat etmezse ona gereken cezayı da veririm. Siz unutmayın ki, veziriniz adaletlidir. Suçlu oğlum da olsa cezasını bulacaktır. (Herkes dağılır; Âzer evine girince)

A. KARISI — Ne var, ne oldu Yüce vezir? O gürültü ne idi?

ÂZER — Daha ne olsun; oğlum putlarımızla alay ediyor!Onlara hakaret ediyor; bu da yetmezmiş gibi,

benim satmak için verdiğim putları yerlerde sürükleyip, tekmeliyor!

A. KARISI — (İbrahim’e dönerek) Oğlum niçin böyle yapıyorsun? İlahlarımızın gazabından da mı korkmuyorsun? İnsan atalarının dinine karşı çıkar mı?

İBRAHİM — Eğer o ilahlar yalancı veya yanılsa elbette karşı çıkar! Kıymetli annem! Aciz bir odun parçasına şekil vermekle o odun hiç ilah olabilir mi?

ÂZER — (Hiddetle) Sen çok ileri gittin! Nasıl olurda ilahlarımıza karşı çıkarsın! Bunları sana kim öğretti?

İBRAHİM — Kıymetli babam, her şeyi yaratan Rab-bim, insana akıl vermiş; niçin düşünmüyorsun?

Elinle yapıyorsun;

Sonrada tapıyorsun.

Olacak şey mi bu?

ÂZER — Ne demek istiyorsun? (Hiddetli bir sesle)Çabuk söyle?

İBRAHİM — Şu kütüğe bu şekli vermeden önce ne idi? Odun; yani kütük! Eee? Elinle odunu bu hale getir; bu şekle sok! Sonra kalkıp buna; “bu benim ilahımdır de..!” Bir düşün hele! Akıllı bir kişi buna kendini inandırabilir mi?

ÂZER — Olsun; put, puttur! Senin vazifen: nerede birput görürsen, ona tapmaktır!

İBRAHİM — Baba, sen de biliyorsun ki, bunlara tapılmaz; çünkü bunlar yanmaktan başka bir işe yaramazlar, üstelik hiçbir şeye kadir değildirler. Sana, bana ve bütün insanlara yakışan şey: her varlığa kadir olan ALLAH'a yeri, göğü, her şeyi yaratan; doğmayan; doğurmayan ve doğurulmayan bir Rabba îman etmektir. Seni îmana, bir olan ALLAH'a iman etmeğe davet ederim. Haydi gözünün önündeki perdeyi kaldır; kaldır, Hakkı ve hakikatı gör! Senin asıl Rabbin elinle yaptığın put değil, seni, beni, her şeyi yoktan var eden ve yine yok edecek kuvvet ve kudretin sahibidir.

ÂZER — (Ümidini kesmiş bir tavırla) Anlaşıldı; senislah olmayacaksın! Seni Nemrud'a şikâyet edecek ve cezalandırılmanı isteyeceğim. (der ve dışarı çıkar.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. Meclis

(Sahnenin yarısı Nemrud'un sarayında taht salonu, diğer yarısı da put-hane olup, içine birkaç put yerleştirilmiştir. Duvarlarda put resimleri vardır. Bu sahne sarayda geçer. Nemrud, vezirleri ile sohbet ederken Âzer telâşlı bir şekilde içeri girer.)

ÂZER — Efendimiz! (Eğilir, saygı gösterisinden sonra) Affınıza sığınırım, size kötü bir haber verecek, en yakınım olan oğlumu size şikayet edeceğim.

NEMRUD — Söyle sevgili vezirim, seni üzen ne olabilir?

ÂZER — Benim bir oğlum var efendim

NEMRUD — Neden şimdiye kadar tanıyamadık? Âzer, şimdiye kadar oğlunu niçin huzuruma getirmedi?

ÂZER — (Bir an durur... Şaşkın, sonra) Efendimiz, oğlum İbrahim çok küçük yaşta iken gurbete gitmişti. Bu yüzden huzuruza gelemedi. Şimdi ise gurbetten geldi.

NEMRUD — Âzer, oğlunun gelmesinden dolayı seviyeceğin yerde niçin şikâyetten bahsedersin?

ÂZER — Efendimiz, atalarımızın ilahlarına ve bizimi-
lahlarımıza, yeni yaptığım putlara karşı geliyor;
onlara karşı saygısızlıkta bulunuyor!

NEMRUD — Benden dileğin nedir? Oğluna ne yap-
mamı dilersin?

ÂZER — Oğlumun islâhını ve putlarımıza karşı say-
gıgöstermesini yüce katınızdan diliyorum.

NEMRUD — (Kapıdaki iki askere dönerek) Askerler!
Çabuk, Âzer'in oğlu İbrahim'i yakalayınız, put-ha-
neme götürünüz. Oradaki put-haneye bakan vazifeli
kullarıma teslim ediniz. Onlardan, bu çocuğa, ilahla-
rımıza nasıl tapılır, öğretmelerini emrettiğimi derhal
bildirin! Emrim hemen yerine getirilsin. (Eliyle, hu-
zurundan çıkılmasını işaret eder.)

2. Meclis

(Askerler İbrahim'i put-haneye götürürler; put-
hanede ise birkaç rahip ve irili ufaklı putlar vardır. İçle-
rinden bir put en büyükleridir. Asker, rahibe hitaben)

1. ASKER — Efendimizin emridir. Bu delikanlıya,
ilahlarımıza nasıl tapılır, öğreteceksiniz.

BAŞ RAHİP — Efendimizin buyruğu bizim gibi aciz kullar için mukaddestir. (Saygı ile eğilir.) Efendimize bildiriniz emirleri aynen yerine getirilecektir. (Tekrar eğilerek saygı gösterisinde bulunan nöbetçiler çekilip giderler. Rahipler ve Hz. İbrahim puthaneye girerler. Rahiplerin her biri bir putun önünde secdeye kapanır.)

İBRAHİM — (Putlara sırtını çevirir ve rahiplere hitaben) Akılsız herifler, ben ancak yerin, göğün sahibi olan Yüce ALLAH’a secde ederim. ALLAH-U EKBER (der ve hemen secdeye kapanır.)

1. RAHİP — Ne yapıyorsun? İlahlar bu tarafta! (diyerek, eliyle İbrahim’i putlara doğru çevirmeye çalışır.)

İBRAHİM — (Rahibe hitaben) Sende akıl yok mu? Bu cansızlara hiç secde edilir mi? (Geçer bir kenara oturur.) Bütün akılsızlar birbirini bulmuş.

2. RAHİP — (Birinci rahibe hitaben) Bu adam deli galiba! (İbrahim’e dönerek) İlahlarımıza bu şekilde secde et! (Tekrar putlara doğru secde eder.)

İBRAHİM — Ben sizin gibi, böyle hiçbir şeye yaramayan putlara secde etmem. Sözleri kuvvet ve kudreti sonsuz olan ALLAH’a secde etmeğe davet ediyorum!

1. RAHİP — (2. Rahibe hitaben) Doğru söylersin! Bu adam deli değil, zır deli galiba! Bırak, bununla uğ-

raşmayalım. (Işıklarla günlerin gelip geçişi anlatılır. İbrahim ise bir kenarda oturmuş ibadet eder; putlarla ilgilenmez. Arada bir gelip putlara ibadet eden rahipleri seyreder ve güler.)

3. Meclis

(Bir taraf put-hane, diğer taraf sokaktır. Sokakta halk bayram hazırlığı yapmaktadır. Put-hanede ise rahiplerle İbrahim. Bir hayli gürültü vardır.)

1. **HALK** — (Komşusuna) Hazırlığın tamam mı? Ne zaman gidiyorsun?

2. **HALK** — Her şey tamam, hemen gideceğiz.

1. **HALK** — İlahlara ne sunacaksın?

2. **HALK** — Bir kurban keseceğim. Putum YERUS'a danıştım; bana böyle yapmamı emretti. Ya sen ne sunacaksın?

1. **HALK** — Yemek yaptık, yemek sunacağız, biraz da meyve. Bu sene böyle idare edeceğiz. Çünkü işlerimiz iyi gitmedi.

2. **HALK** — Güzel, çabuk olun beraberce gidelim. (Put-hanenin içinde.)

İBRAHİM — Ne oluyor? Bu gürültü nedir?

1. RAHİP — İlahlarınızın bize verdiği nimetler, putlarımızın da bize aracı ve şefaathçi olmaları için adak, kurban kesiyoruz; yemekler sunuyoruz. Senin anlayacağın bayram yapıyoruz.

İBRAHİM — Bu bayramı nerede yapıyorsunuz? Bu bayrama kimler katılıyor?

2. RAHİP — Herkes katılır, herkes şehir dışına çıkar; orada bu merasim yapılır.

İBRAHİM — Şehirde kimse kalmaz mı?

1. RAHİP — Hayır hiç kimse kalmaz. (Hazırladıklarını tamamlar, ellerine alırlar) Biz hepimiz gidiyoruz. Sen gelmiyor musun?

İBRAHİM — (Başını göğsüne kaldırır, bir şeyler arar; sanki bir şeyi takip ediyormuş gibi davranır; ve başıyla beraber) Hayır yıldızlarım bana iyi haber vermiyorlar..! “Üstelik birazda hastayım.”¹³

2. RAHİP — Öyleyse dışarı çık. (Eliyle dışarıyı gösterir) Mabedimizi kilitleyeceğiz.

İBRAHİM — Niçin kilitliyorsunuz? Yoksa ilahlarınızın sizden kaçmasından mı korkuyorsunuz?

2. RAHİP — Bizim ilahlarımız kaçmaz!

¹³ El-Saffat 89

İBRAHİM — Kaçmaz mı, sahiden kaçmaz mı?

2. RAHİP — Niçin kaçacaklar? Kaçmaları için bir sebep mi var?

İBRAHİM — (Gülerek) Sizin bu ilahlarınızda akıl olsa sizin gibi delilerden kaçır kurtulurlar. Zira sizin gibi delilere ilah veya put olmaktansa, asıl yaratıcı olan ALLAH'ın huzurunda bir parça taş veya odun olmak onlar için daha büyük şereftir.

2. RAHİP — Çık dışarı, burasını kilitleyeceğiz!

İBRAHİM — Madem ki putlarınız kaçmaz, kaçamaz; öyleyse niçin kilitliyorsunuz?

1. RAHİP — Senin gibi deliler ilahlarınıza zarar vermesin diye kilitleyeceğiz.

İBRAHİM — Demek ki sizin ilahlarınıza delilerin bile gücü yetiyor. Bu kadar zavallı mı bunlar? Sizler bu zavallılara tapıyorsunuz; öyle mi?

2. RAHİP — (Hiddetlenerek) Çık dışarı! Bizim ilahlarımız zavallı değildir; hiç kimse bir şey yapamaz. (Derken İbrahim'i iteleyerek dışarı çıkarırlar.)

İBRAHİM — İlahlarınız zavallı mı, değil mi, kimse bir şey yapabilir mi, yapamaz mı? Ben size gösteririm! (İbrahim konuşurken onlar kapıyı iyice kilitlerler) Bakın neler yapılır sizin putlarınıza! (İbrahim kapının yanına oturur.)

1. RAHİP — Bu adam deli; ilahlarımızın cinleri kendisini çarpmış galiba..! (Bayram için sahneyi terk edip giderler.)

İBRAHİM — Bakın bakalım putlarınız elimden kurtulabilecekler mi? (Kalkar ve put-haneye girmek için çalışır ve girer. Etrafı araştırır ve bir balta bulur.) Haydi bakalım akılsızların ilahları... Sizi elimden kim kurtaracak! (Alaylı hareketler ve gösteriler yapar!... Sonra putların bir kısmının elini; bir kısmının ayağını, kafasını parçalar ve elindeki baltayı en büyük putun boynuna takar, sonra dışarı çıkar gider.)¹⁴

4. Meclis

(Bir taraf sarayda taht salonu, Nemrud ve vezirleri, diğer tarafta içinde kırılmış putlarla dolu put-hane ve rahipler.)

1. RAHİP — (Put-hanenin kapısı önünde arkadaşı ile konuşarak) Tanrılarımıza bizi korumaları için o kadar dua ettim ki bilemezsin.

2. RAHİP — Ben de çok dua ettim; bize bol nimet vermeleri için de kendilerine yemek ve meyve takdim ettim.

3. RAHİP — Ben de. Bakalım bu takdimlerimizi kabul edecekler mi? (Kapıyı açarlar ve içeri girince şaşkına dönüp, donup kalırlar.)

¹⁴ Celaleyn-Medarik

1. RAHİP — (Üzüntülü bir sesle) Ey ilahlarımız: size bu kötü muameleyi kim yaptı?

2. RAHİP — “İlahlarımıza bu kötü hareketi kim yapabilir?”¹⁵ Efendimiz Nemrud’a şimdi ne diyeceğiz? (Put-haneyeye iki kadın girer.)

İKİ KADIN — Ah! Zavallı ilahlarımız! Sizleri bu hal-lerde mi görecektik!

1. RAHİP — Hemen efendimize haber verelim; yoksa canımız da elden gider! (Put-haneden çıkar ve Nemrud’un huzuruna girerler.)

NEMRUD — Nöbetçi! Nedir bu gürültü?

NÖBETÇİ — Efendimiz, put-haneye bakan kullarınız geldiler. Galiba kötü bir haber getirmişler.

NEMRUD — Çabuk gelsinler! (Rahipler içeri girince) neymiş bakalım bu uğursuz haber! Çabuk söyleyin! Uğursuz herifler! Sizler ancak uğursuz haber getirirsiniz! (Put-hane bakıcıları korkudan dilleri tutulur.)

1. RAHİP — Efendimiz felâketten de daha büyük bir felâket oldu.

NEMRUD — Söyle pis herif! Şimdi kafanı vurdururum senin. (İki tarafta hazır bekleyen nöbetçi askerler, elleri kılıçlarında emir beklerler.)

¹⁵ El-Enbiya 59

1. RAHİP — Ef... Ef... Efendimiz kötü ruhlu herifler mâbedimize girmişler, ne kadar ilahlarımız varsa hep... hep... hepsini kırmışlar!

NEMRUD — (Oturduğu tahtından hiddetle ayağa kalkar.) Kim yapmış bu kötülüğü ilahlarımıza?

2. RAHİP — Bilmiyoruz efendimiz... Kimse görmemiş. Biz bayramda idik, bu felâket biz bayramda iken olmuş.

NEMRUD — Yapanları bulmazsanız sizi cellatlarıma veririm! Şimdiden başlarınızı kopmuş bilin! İyi düşünün, kim yapmışsa onu bulun..!

3. RAHİP — Efendimiz, İbrahim diye bir genci mabede gönderdiniz; Ona ilahlarımıza tapmayı öğretmemizi emretmişsiniz. O ise devamlı surette putlarımızla alay etti ve bizi bayrama giderken, “siz görürsünüz! Ben onlara ne yaparım!” dediğini ben duydum. Olsa, olsa bu kötü işi İbrahim yapmıştır.

HALKTAN BİRİ — Efendimiz bu İbrahim bizim ilahlarımızı sokakta yerlerde sürüklüyor hatta tek-meliyordu, ben kendi gözlerimle gördüm.

BİR BAŞKASI — Bende gördüm! Bu adam putlarımızı karşı çıkıyor, onlara hakaret ediyor!

NEMRUD — (Yerinden kalkarak) Çabuk İbrahim'i bana getirin..! Onu put-haneyeye götürceğim, soruşturmasını da bizzat ben yapacağım; lâıyk olduğu

cezaýı ben vereceğim! (Hep beraber dışarı çıkarlar ve put-haneye gelirler. İbrahim beraberlerindedir.) “Bu kötülüğü sen mi yaptın İbrahim?”¹⁶

İBRAHİM — “Belki bu işi putların en büyüğünün ka-fası bozulup o yapmıştır!” Sorun kendisine; İlah dediğinize göre, dođruyu¹⁷ söylemesi lâzım. Eğer inkâr eder söylemezse, kırılan putlara sorun. Onlar herhalde kendilerine bu işi kim yapmışsa söylerler.

NEMRUD — “Sende bilirsin ki, bunlar söz söyleyemezler!”¹⁸

İBRAHİM — Mdem ki bunlar söz söyleyemezler; gördüğünüz gibi kendilerini de müdafaa edemezler... “yleyse bu faydasız şeylere niçin taparsınız?”¹⁹

NEMRUD — Sen bu ifadenle iři bizzat yaptığını açıklamış oluyorsun. Ben, sana layık olduğun cezaýı vereceğim! (Askerlerine dönerek) büyük bir çukur kazılsın. Bu çukura bütün halkım, bütün atlarım, bütün develerim hatta katırlarım ve beygirlerim odun taşısın. Odun yığını dağlarımdan daha büyük olsun...

1. ASKER — Efendimiz, bu kadar odunu nereden bulacağız?

¹⁶ El-Enbiya 62

¹⁷ El-Enbiya 63

¹⁸ El-Enbiya 65

¹⁹ El-Enbiya 66

NEMRUD — Bu beldenin bütün ormanlarını kesin! Ayakta dikili tek ağaç kalsın! Öyle bir ateş yak-
tırayım ki, benim cehennemim başka ilahların ce-
henneminden daha yakıcı olsun! Hiç kimse evinde
veya başka yerde, ne için olursa olsun ikinci bir
emre kadar ateş yakmayacaktır!!! Bu emir Nemrud
bin Ken'an'ın emridir!! Kimin bacası tüterse ben
de onun ocağını söndürecek, yuvasını dağıtaca-
ğım!!! (kendi kendine) Beni sinirlendirirlerse bü-
tün şehri yakarım!!! (İbrahim'le askerler hep bera-
ber dışarı çıkarlar; içerde sadece Nemrud kalır. Düşünceli bir şekilde dolaşıp durur. Yapılan işlerden
askerler gelip haber verirler.)

1. ASKER — (Nemrud'un huzuruna girerek) Efendi-
miz bir çukur kazdık; odunlar taşınmaya başlandı.

NEMRUD — Evet!

1. ASKER — Atlara, develere, beygirlere, merkeple-
re, katırlara odun yükledik, fakat ne yaparsak yapar-
lım hayvanlar, bir türlü yerlerinden kıpırdamıyor-
lar; odunları taşımıyorlar! Ne yaptıksa boşuna.

NEMRUD — Eşekler de mi taşımıyor odunları?

1. ASKER — Evet efendimiz..! Onlar da taşımıyorlar.
Sadece katırlar taşıyor. Ne kadar yüklesek, daha
gayretli taşıyorlar..!

NEMRUD — Bak, bana tabi olanlardan en memnun
olduğum hayvanlar katırlardır! Katırlar inatçıdır-

lar; bu inatlarını da ayrıca sever, takdir ederim. Madem ki onlar bana daha iyi hizmet ediyorlar! Öyleyse onlara daha fazla yem verin. Katır gibi olmaları benden yardım ve mükafat yoktur!

1. ASKER — Emredersiniz efendimiz; (Asker dışarı çıkar, Nemrud düşünceli vaziyette dolaşırken, ikinci asker içeri girer.)

NEMRUD — (Saygı ile eğilmiş olan askere) Hâlâ bitmedi mi? Odunların taşınması niçin bu kadar uzun sürdü?

2. ASKER — Her şey tamam; Yüce emirlerinizi bekler efendimiz!

NEMRUD — Öyleyse hemen ateşi yakınız!

2. ASKER — Yakıldı efendimiz!

NEMRUD — Götürün İbrahim'i! Ateşin tam ortasına atın!

2. ASKER — Efendimiz, ateşin sıcaklığından yanına bile yaklaşamıyoruz!

NEMRUD — Bir mancınık yapın! Arasına bir yay gerin; üstüne oturtup fırlatın. (Asker dışarı çıkar, Nemrud düşünceli düşünceli dolaşırken ikinci asker tekrar gelir.)

2. ASKER — Emirleriniz aynen yerine getirildi efendimiz; yalnız İbrahim'i ateşe kim atacak? Bizim ta-
katimiz yetmiyor?

NEMRUD — Çık dışarda bekle, biraz düşüneyim.
(Asker geri geri dışarı çıkar, Nemrud elini yüzüne dayamış düşünürken içeri siyahlar giyinmiş şeytan kılıklı biri girer ve Nemrud'a)

5. Meclis

(Nemrud ve şeytan hayali bir ses olarak)

ŞEYTAN — Ne düşünüyorsunuz efendimiz?

NEMRUD — İbrahim'i ateşe atmak istiyorum. Nasıl atabilirim diye düşünüyorum...

ŞEYTAN — Ondan kolay ne var efendimiz! Menfaati için her şeyi göze alan bir kişi, bu işi rahatlıkla yapar.

NEMRUD — Acaba bulunur mu?

ŞEYTAN — Niçin bulunmasın! Hele biraz para, biraz da mal va'det kendilerine; göreceksin; senin kulların arasında bu işi yapacak bir değil, çok buluncaktır...

NEMRUD — Ya yapmazlarsa?

ŞEYTAN — Biraz fazla mal va'det; zenginliği her şeyden üstün tutunlar, zengin olmak, para kazan-

mak için her yola başvuranlar için bu işi yapmak güç değildir! Hele imanı, ahlakı ve aklı olmayan kişilerin yapamayacakları kötülük yoktur. (Şeytan kaybolur.)

NEMRUD — (Bağırır) Asker! (Asker yerlere kadar eğilerek içeri girer.) Çabuk ilân edin “Her kim İbrahim’i ateşe atarsa: ona bin sikke altın, bir sürü katır vereceğim.” (Askerlere hitaben). Böyle birini bulun, emrimi yerine getirin; vadettiğim mükafatı kendisine verin. (Böbürlenerek) Benim mükafatım, bana göredir. (Asker çıkar) (Nemrud sahnede dolaşırken 2. Asker tekrar gelir.)

ASKER — Efendimiz, emirleriniz aynen yerine getirildi. Bu işe bir kişi talip oldu.

NEMRUD — Pekâlâ, çok güzel! İbrahim’i ateşe atsın! Ben buradan, pencereden seyredeceğim. (Sahne kapanır, Nemrud sahne kenarından sanki İbrahim’in ateşe atıldığını seyrediyor gibi dışarıyı takip eder.)

ALLAH’IN HİTABI — (Sahne kapalı ve yüksek sesle) Ey Cebrail! Git kulum İbrahim’e halini sor. Eğer, yardım diliyorsa, kendisine yardım et.

CEBRAİL — (Görünmeden) Ey İbrahim, ben senin kardeşin Cebrailim. Alemlerin Rabbi olan Allah beni, sana gönderdi. Eğer bir dileğin var ise söyle; yardıma ihtiyacın varsa söyle; sana yardım edeyim!

İBRAHİM — Hâyır ya Cebrail! (Sahnedeki görünmek-
sizin devam eder) Benim dileğim sana değil, olsa
olsa ancak ALLAH’a olur. Rabbim ise her şeyi bi-
lendir. Yüce Rabbim benim için ne emretmişse ona
uyumak, ona razı olmak en büyük şereftir!

(Sahne alevlerle aydınlanmıştır.)

ALLAH’IN HİTABI — Ya Cebrail! Kulum ve Hak
Peygamberim olan İbrahim’e de ki...: O benim
HALİLİM, (dostumdur). Bundan sonra da O’nun
ismi İBRAHİM HALİLULLAH’tır. O’na bu müj-
deyi ver. (Bu âyet güzel bir şekilde okunur.)²⁰

(Bu açıklama kimse görünmeksizin yüksek bir
sesle yapılır.) “Ey ateş İbrahim’in üzerine serinlik ve se-
lâmetlik ol!” (Sahne açılır! Hz. İbrahim gölün kenarın-
da ve yeşilliklerin içerisinde oturmaktadır. Nemrud şaş-
kın şaşkın İbrahim’in yanına yaklaşır.)

6. Meclis

(Nemrud ve Hz. İbrahim Halilûrrahman gölünün
kenarındadırlar.)

NEMRUD — Sen büyük bir sihirbazsın! Doğru söy-
le! Öyle değil mi?

²⁰ El-Enbiya sûresi, âyet 69.

İBRAHİM — Hayır! Ben ne müneccim ne de sihirbazım. Ben Allah'ın bir kulu ve O'nun hak peygamberiyim.

NEMRUD — Benim yaktırdığım ateşleri söndürüp burasını göl ve çimenlik haline getiren kimdir?

İBRAHİM — Kim olabilir? Rabbim olan ALLAH. O her şeye kâdirdir.

NEMRUD — Senin Rabbin etrafta görünmediğine göre, gökte galiba? O'na söyle, O'nunla görüşmek ve anlaşmak istiyorum. O gök işine baksın, göğü idare etsin! Ben de yer işine bakayım ve yer yüzünü idare edeyim. Böylece bundan sonra aramızda anlaşmazlık olmaz.

İBRAHİM — Benim Rabbim, yalnız yerde veya yalnız gökte değildir. O nerede anılırsa orada hâzır ve nâzırdır.

NEMRUD — (Nemrud sinirlenir.) Rabbin'e söyle, benim ülkeme sakın gelmesin! Yoksa kendisine harp ilân ederim!

İBRAHİM — (Hafifçe gülümser) Sen mi yapacaksın harbi? Senin elinden hiçbir şey gelmez!

NEMRUD — (Hiddetlenerek) Senin Rabbin ne iş yapar? Söyle ben de onu yapayım...

İBRAHİM — “Benim Rabbim ölüyü diriltir ve diriye de öldürür.”²¹

²¹ El-Bakara, âyet 258.

NEMRUD — (Yüksek sesle gülerek) Bundan kolay ne var ki, ben de istediğimi öldürür, dilediğimi de diriltirim. (Dışardaki askerlere hitaben) Nöbetçiler! Nöbetçiler... çabuk bana zindandan iki tane idam mahkûmu getirin! (Askerler koşarak dışarı çıkar, Nemrud gezinir ve güler.)

7. Meclis

(Öncekiler, askerler ve iki mahkûm)

NEMRUD — İşte iki kişi, gör bakalım senin Rabbinin yaptığını ben yapabiliyor muyum, yapamıyor muyum? (Askerlere dönerek, idamlık mahkûmlardan birini göstererek) Bunu öldürün! (Askerler işaret edilen mahkûmu hemen orada öldürürler.) Gördün mü, diri idi, ben onu öldürdüm. (Öteki mahkûma dönerek) Bunu da af ediyorum; hayatını bağışlıyorum. (Hz. İbrahim'e dönerek) İşte bu adam idam mahkûmu idi; yani ölü idi, ona can verdim; canını bağışladım. Demek ki ben de can verip can alabiliyorum...

İBRAHİM — Benim Rabbim, istediği yere yağmur yağdırır, istediği yere kuraklık verir. Sen bunu yapabilir misin?

NEMRUD — Ondan daha kolay ne var? (Askerleri-

ne dönerek) Bana bir örtü ile bir süzgeç getirin! (Hz. İbrahim'e dönerek) Nereye kuraklık istersen, oraya örtü çekerim, hiç yağmur düşmez; böylece orada kuraklık olur. Nereye de yağmur yağdırmak istersem, süzgeci tutar, üzerine su dökerim böylece yağmur yağdırmış olurum. Bundan kolay ne? (Meydan okuyarak) istersen ispat edeyim!

İBRAHİM — Senin bu delillerin çürük ve safsatadır. Benim Rabbim (aynı zamanda) dilediğine nimet verir, istemediğine vermez! (Nemrud atılır.)

NEMRUD — Bu da kolay! (Askerlere dönerek) Bir zenginle bir fakir getiriniz bana. (İbrahim'e dönerek) Zenginin elindeki malı alıp onu fakir edeceğim; fakire o malı vererek onu zengin edeceğim.

İBRAHİM — (Hafifçe gülerek) Senin bütün işlerin hem çürük, hem gülünç!

NEMRUD — Neden benim delillerim çürük oluyor-muş? Sen benim kuvvet ve kudretimi kasten inkâr ediyorsun!!

İBRAHİM — Benim Rabbim, fakir etmek istediğinin elindekilerini alır fakat başkalarını zengin etmek için, başka bir zenginin malına muhtaç değildir! Bir kişiyi zengin etmek dilerse kendi hazinesinden verir. Mademki, kendinde kuvvet ve kudretin var olduğunu iddia ediyor, Rabbimle yarış etmek istiyorsun: işte meydan! “Benim Rabbim Güneşi şark-tan doğdurur ve garba batırır. Sen de göster kudre-

tini; görelim seni. Güneşi batıdan doğdur, doğuya batır da bilmediğimiz kuvvetini biz de anlayalım.”²²

NEMRUD — Bu dediğini yaparım; ama şimdi değil, Canımın istediği zaman yaparım.

İBRAHİM — Canın ne zaman ister? Söyle o zaman gelelim.

NEMRUD — Anlaşıldı, senin ulu bir tanrın var; anladık. Söyle tanrına Nemrud olarak O’nu misafir etmek istiyorum. Gelsin bize, yesin, içsin, eğlensin. Ben, kendisine ziyafet çekeyim; kurbanlar kestireyim... (Nemrud anlaşılmak ister.) O’nunla anlaşalım...

İBRAHİM — Benim tanrım, senin kurbanlarına, ziyafetlerine muhtaç değildir. Yalnız kendisini Rab bilmeyen, kabul etmeyenlere de asla misafir olmaz.

NEMRUD — Anladım, senin Rabbin de senin gibi inatçı ve isyankâr! Haberin olsun! Senin Tanrına harp ilân ediyorum! O’nunla savaşacağım! Yeneceğim Onu...! Bundan sonra yerin ve göğün hakimi ben olacağım!

İBRAHİM — Yerin ve göğün tek hakimi ancak AL-LAH’tır! Sen kuvvetten bahsediyorsun! Senin aya, yıldıza, güneşe bile gücün yetmiyor!

²² El-Bakara, 258

NEMRUD — Ya İbrahim! Artık gözüme görünme! Çoluk, çocuğunu al, git bu diyardan. Beni zorla gazaplandırdın! Git, yoksa sana zararım dokunur! Bunu böyle bilesin! (İbrahim çıkıp giderken Nemrud seyirciye hitaben) Göreceksin, Senin Rabbinle savaşağım! O'nu kendi ellerimle öldüreceğim! Yaptığım iş dünyanın sonuna kadar dillere destan olacaktır. Bana karşı gelenlere ders olacaktır. (Perde kapanır.)

8. Meclis

(Nemrud'un sarayda oturduğu salon, Nemrud elinde bir yay ile salona girer; arkasından askerler sahneye gelirler.)

NEMRUD — Gördün mü okları, nasıl arkası arkasına attım?

KUMANDAN NAHUR — Çok güzeldi efendimiz; öyle zannediyorum ki bu oklar onu vuracaktır.

NEMRUD — Bu oklar İbrahim'in Tanrısını vuracak ve öldürecektir: (Sahneye havadan ucu kanlı üç ok düşer.) Gördün mü vurmuşum; Onu vuracağım dedim! İbrahim'in Tanrısını vurmuş! Öldürmüşüm! (Yerden kanlı okları alarak) İşte Onu vuran oklar. (Kendi adamlarına dönerek) Bundan sonra; yerin ve göğün tanrısı benim; böyle bilinsin ve böyle ilân edilsin. Askerlerim, ordularım hazırlansın! Benim

kuvvet ve kudretimi kabul etmeyenlerle savaşıcağım! Onlara hadlerini bildireceğim! Kumandan Nahur, çabuk askerlerimi topla, savaş hazırlığını tamamlayıp acele bildir!

K. NAHUR — Emriniz derhal yerine getirilecektir efendimiz. (Geri geri yürüyerek huzurdan çıkar.)

NEMRUD — Bir ülkenin bir padişahı olur. Ben bu ülkenin padişahıyım. (Benim dediğim, benim dilediğim olur. Bana kimsenin gücü yetmez! (Salonda düşünceli vaziyette biraz dolaşırken içeriye Kumandan Nahur girer.)

K. NAHUR — Efendimiz bütün askerleriniz, bütün kullarınız hazır; emrinizi bekliyorlar. (Hürmetle eğilir ve emir bekler.)

NEMRUD — Güzel... Gelsinler bakalım, kimin tanrısı gelirse gelsin; hatta askerlerini de getirsin! Bakalım güçleri bana yetecek mi? Görüyorsun ya, (Sahneye döner) evet hepinize meydan okuyorum! (telâşla içeri bir asker girer ve kendini yüzüstü yere atar.)

9. Meclis

(Öncekiler ve bir asker)

1.ASKER — (Sanki etrafındaki sinekleri kovarmış gibi hareket eder ve nefes nefese) Efendimiz!

NEMRUD — Neden kudurmuş köpek, gibi soluyup, acayıp hareketler yapıyorsun? Ne var, ne oldu?

1. ASKER — Efendimiz, fakat! Fakat, görülmemiş, işitilmemiş bir felâket. Çabuk kapıları, pencereleri, her tarafı kapattırınız!

NEMRUD — Melun herif! Ne olduysa söylesene?

1. ASKER — (Eliyle etrafındaki sinekleri kovar gibi yapar) Felâket, sanki bir tufan; gökler dolusu, yerler dolusu sinek; her taraf sinek.

NEMRUD — Melun herif ne sineği, söyle çabuk ne sineği!

1. ASKER — Sinekler, bütün askerlerimize hücum etti, askerlerin üstünü bir bulut gibi, bir çadır gibi kapladı. Sinekler o kadar çok ki, göz, gözü görmüyor.!

NEMRUD — Ne zaman, nerede oldu? (Korkuyla etrafa bakar ve korkulu hareketler yapar.)

1. ASKER — Isırıyorlar; durmadan, usanmadan ısırıyorlar!

NEMRUD — (Korkuyla) Ka... ka... kapatın her tarafı! Kapıları, pencereleri iyi kapatın; sakın açık bir taraf kalmasın! İyi kapatın ki, içeriye sinek girmesin!

1. ASKER — Isırıyorlar... Isırdıkları yer, hemen yara oluyor, kaşınıyor ve kan akıyor...

NEMRUD — (Korku ve hiddetle) Çabuk her tarafı iyi kapatın; eğer içeri sinek girse hepinizi öldürürüm!

1. ASKER — Efendimiz, askerleriniz mahvoldu! (Bu sırada içeriye ikinci asker girer.)

10. Meclis

(Öncekiler ve ikinci asker)

2. ASKER — (Korkuyla ve sinekten kaçarcasına yorgun; bitkin bir halde sinekleri kovar gibi yaparak) Efendimiz, bütün ordun, bütün askerlerin, bütün hayvanların, bütün erzakların mahvoldu... Sivrisinekler, yeri, göğü kapladı; kimi ısırıyorsa o kişi kudurarak ölüyor... Kurtarın bizi efendimiz!

NEMRUD — Alçaklar... Hayvan herifler, sizler mi beni koruyacak kurtaracaksınız, yoksa ben mi sizi kurtaracağım? (Hiddetle) Ben sizin kulunuz değilim! Sizler benim kullarımsınız; sizler beni koruyacak ve kurtaracaksınız! Hele içeriye bir sinek girsin gösteririm ben sizlere!

2. ASKER — Efendimiz, hepimiz mahvolduk; ne yapabiliriz ki?

NEMRUD — Melun herifler (Oradakilere) Her tarafı

iyi kapatın; hiç kimse bize hiçbir şey yapamaz. (Herkes kapatılacak delikleri arar; açık olan yerleri kapatmağa çalışır.) Eyvah! Bu sinek nereden girdi? (Korkak ve sineği ürkütücü hareket yapar; acayip bir ses çıkarır) Kişt, kişt pis sinek, kişt..! Ne duruyorsunuz aptal herifler! Yardıma gelin! Kurtarın beni! Bu sineği kim içeri bıraktı? (Sanki sinek kendisinden uzaklaşmıştır.) Şu felâketten bir kurtulayım, gösteririm ben sizlere...! (Askerlerden biri sineği takip eder gibi yapar, Nemrud korkak ve titrek bir sesle) Geliyor, geliyor işte... Öldürün bu sineği... (İkinci asker yanına geldiğinde sanki sinek Nemrud'un yüzüne konmuştur.)

2. ASKER — Kıpırdamayınız efendimiz, kıpırdamayın, uçmasın ki ben onu öldürebileyim... (Elini kaldırır ve Nemrud'un yüzüne kuvvetli ve çok âni bir tokat çeker.)

NEMRUD — Melun herif, bana mı el kaldırdın?

2. ASKER — Haşa efendimiz, bu cüreti kim gösterebilir? Sineği öldürmek istedim; ona vurdum. Bak (sanki sinek Nemrud'a tekrar gelmiştir; asker yine sineği öldürmek istercesine bir tokat daha çeker.)

NEMRUD — (Yüzünü göstererek) Sineği öldürebildin mi? (Asker, Nemrud'un yüzüne dikkatlice bakar.)

2. ASKER — Hayır efendimiz, uçmuş..! Sinek değil, sanki şeytan; evet şeytanın ta kendisi!

NEMRUD — (Burnuyla) Hıh, hıh! (Durun), burnuma ne oldu? (Tekrar burnuyla) Hıh, hıh... Eyvah, sinek burnuma girdi! (Askerlere dönerek ve burnuna kaçmış olan sineği ürkütücü hareketler yaparak) Alçaklar! Nankörler! Hainler... Bunca senedir nimetimle beslendiniz; beni bir sivrisinekten koruyamadınız! (Başını sağa sola sallayarak burnuyla) Hıh, hıh, eyvah burnumda kıpırdıyor... Sinek genzimde dolaşıyor! (Başını kuvvetlice sallar) Eyvah, genzimi ısıyor. (Başını sallar) Kıpırdama pis sinek! Canımı acıtıyorsun! (Tekrar başını sallar, sallar, sallar; yorulduğunu ifade eden hareketler yaparak bir yere oturmağa çalışır.) Of! Of, yoruldum! Ah, ah bittim! (Kafasını tekrar yavaşça sallar) yoruldum artık başımı sallayamıyorum. (Askerlere dönerek ve birini çağırarak.) Gel! çabuk başımı salla! Salla diyorum! Salla ki, sinek kıpırdamasın! (Kendi kendine) Alçak sinek! Girecek başka bir yer bulamadın mı? (Askere hitaben) Salla başımı! Salla başımı! Ne duruyorsun pis herif! Sinek canımı kemiriyor. (Asker yanına gelir ve Nemrud'un önce kafasından tutar ve birkaç defa sallar sonra Nemrud'un saçlarından tutar ve sallar.) Saçımı çekme alçak herif! Salla, çekme diyorum, salla durma..!

1. ASKER — Efendimiz, bu böyle olmaz!

NEMRUD — (Bitkin bir halde) Peki ne yapalım? Söylesene?

1. ASKER — Emredin bir tokmak getirelim, burnunuzdaki sinek midir, üvez midir? (Sinekten küçük

aynı tip ve türdeki bataklıkta yetişen bir canlı) Nedir? O her kıpırdayıŖta bir, iki defa vuralım; böylece hayvan sersemler; siz de rahatlırsınız...

NEMRUD — Çabuk bir tokmak getirin! (Üçüncü asker koşarak dışarı çıkar, Nemrud yanındaki askere) Salla, yine kıpırdamağa başladı! Salla, salla, salla, dur artık... Oh durdu... Salla, tekrar başladı. (İçeri aynı asker girer ve elinde tahta bir tokmak ile Nemrud'a yaklaŖır, tokmağı göstererek)

1. ASKER — İşte getirdim efendimiz.

NEMRUD — Güzel... (Kafasını göstererek) işte yine kıpırdadı; vursana! Vursana ne duruyorsun? (Asker elindeki tokmağı ile Nemrud'un kafasına vurur vurmaz Nemrud iki dizi üzerine çöker ve iki eliyle kafasını tutar, hiddetle) Alçak herif! Sineğı sersemleteceğine, beni sersem etti! Ben, size gösteririm! (Kafasını tutarak ve vurulan yeri eliyle yoklayarak) Kafamı parçaladın! Hiç odunla kafaya vurulur mu? Çabuk, yumuşak bir şeyle yapılmış bir tokmak getirin! (Yanındakine) Salla, yine kıpırdamağa başladı! Salla ne duruyorsun sersem herif! Sallasana! (3. Asker dışarı gider ve elinde keçeden yapılmış bir tokmakla geri döner.)

3. ASKER — Getirdim efendimiz! (Başıyla yanındaki Nemrud'un kafasını sallayan askere çekilmesini işaret eder ve elindeki tokmak ile Nemrud'un kafasına vurur) Nasıl iyi mi efendimiz?

NEMRUD — Güzel, vur, vur durma vur. (Birkaç defa vurur.)

3. ASKER — Yeter mi efendim?

NEMRUD — Yetmez, ur! ur! durma urha! ur! Ne duruyorsun, ur dedim, ur ha, ur! Ur ha! Durma! Ur ha, ur ha, ur... (Diye, diye ölür)

3. ASKER — (Aklı Başına gelmiş bir eda ile) İlahlık davasını bu halle mi güdersin? Sinekle baş edemez; geberir de güdersin! (Perde kapanır.)²³

²³ Tefsir-i Celâleyu

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. Meclis

(Bir tarafta Hz. İbrahim'in evi, diğer taraf tabii düzlükler ve üzerinde otlayan bir sürü koyun ve keçi. Hz. İbrahim evin kapısının önünde oturmuş Allah'a şükretmekle vaktini geçiriyor... Evin içinde Hacer yemek yapmakla meşguldür. Bulundukları yer bir köyü andırmaktadır. Hz. İbrahim, çobanları ve birkaç köylü ile meşguldür. Bir köylü Hz. İbrahim'in yanına gelir.)

KÖYLÜ — Ya İbrahim! Ben çok fakirim; Allah, sana çok mal vermiş; sen de bana Allah malından bir keçi ver; bunun sütü ile geçineyim.

İBRAHİM — (İllerdeki sürüyü göstererek) Git şu tepedeki sürüye, çobanıma söyle, sana on keçi versin.

KÖYLÜ — Allah senden razı olsun. (Der ve dualarına devam ederek gider. Hz. İbrahim ibâdetine devam eder ve aynı adam biraz sonra tekrar gelir.) Ya İbrahim, bana verdiğin keçiler öldü! Bana birkaç keçi daha vermez misin?

İBRAHİM — (Aynı sürüyü göstererek) Ey Allah'ın

kulu, şu gördüğün sürü var ya, sürüsü ve çobanı ile senin olsun!

KÖYLÜ — Allah razı olsun, Yüce Rabbimiz malını bereketli kılsın. (diyerek uzaklaşır...)

İBRAHİM — (Seyirciye dönerek) Niçin vermeyeyim? Ben Allah malının bir bekçisiyim. Ancak kişinin yaptığı hayır ile yediğı kendisine kalacaktır! Üstelik Allah cömerttir; cömert olanları sever...

HACER — (Evden çıkar ve Hz. İbrahim'e yaklaşır) Ey Allah'ın sevgili kulu, ne işle meşgulsün?

İBRAHİM — Ya Hacer, boş vakitlerimi Rabbim'e şükretmekle geçiriyorum.

HACER — Ya İbrahim, yaptığın hayırlar, iyilikler, senin için yeterli değil mi?

İBRAHİM — Ya Hacer, şunu unutma ki şükür nimettir; küfür ise azaptır. Ben neden Rabbim'e çok şükür eden bir kul olmayayım?

HACER — Ya İbrahim, ben, sana niçin şükrediyorsun veya artık şükretme demiyorum ki! O kadar çok bağışta, o kadar çok ibâdetle bulunuyorsun, beni şaşırtıyorsun. Gerçekten sen Allah'ın çok sevgili bir kulusun!

İBRAHİM — Ya Hacer, ne kadar çok şükredersen, Allah da nimetini o kadar çok artırır. şunu da unutma-

malı ki: “cömert olmayan cennete giremez!”²⁴ Ben Allah için, onun yolunda ne kadar çok sarf ettiysem, Allah da o kadar çok bana nimet verdi. Ben Allah’a ne kadar çok ibâdet ettiysem, O’nun huzurunda eğildiysem, ne kadar çok secde ettiysem, Yüce Rabbim de beni o derece izzetli, iffetli ve şerefli kıldı. Ya Hacer, kâfir Nemrud’un akibetinin ne olduğunu duydun değil mi? İnsan olarak nefsimin kötü arzularından ve Allah’ın emirlerine isyanından yine Allah’a sığınırım...

HACER — Ya İbrahim, Nemrud dedin de aklıma geldi... Nemrud nasıl bir insandı?

İBRAHİM — Nemrud, her şeyden önce: zalim, gaddar ve çok nankör idi. Allah kendisine mal vermişti; mülk vermişti; saltanat ve kiralık vermişti. Allah kendisine ne kadar mal, mülk, imkân verdiyse Nemrud’da o kadar Allah’a asi oldu; itaat etmedi; ibadet etmedi. Ya Hacer, Allah ona nimetini fazla verdi ki, bakalım kulum anlayacak mı? Halbuki Nemrud daha fazla asi oldu; bu da yetmezmiş gibi, bir de ilahlık iddiasına girdi! Sonunda ne oldu? Allah emretti sivrisineklere, Nemrud’un bütün askerlerini, mallarını ve kendisini helâk etti!

HACER — Nemrudu da helak eden bir sivrisinekmiş..! Doğru mu ya İbrahim?

İBRAHİM — Evet, hem de topal bir sivrisinek...

²⁴ Ahmet İbni Hanbel-Tirmizi.

HACER — Niçin topal bir sivrisinek bu işi yaptı? Sağlamı yok muydu?

İBRAHİM — Bunun iki sebebi var: Birincisi Nemrud'un askerlerini helâk eden sivrisinekler sağlam oldukları için rahatlıkla uçuyorlardı. Bu topal ise uçamıyordu. Allah'a yalvardı: "Ya Rabbi, benim ayağım, kanadım sağlam olsaydı, ben de sana hizmet ederdim" diye şikâyet edince, Allah ona Nemrud'u öldürme şerefini verdi... İkinci husus: Nemrud ilâhlık sevdasına düşmüş ve kendi mülküne, saltanatına, malına güvenerek böbürlenmiştir. Kendine, malına, saltanatına güvenenlerin, Allah'a isyan edenlerin akibetlerinin ne olacağı ortadadır. Bırakın Allah ile başa çıkmağı, O'nun topal bir sivrisineğinin karşısında nasıl aciz kalıp helâk olacaklarını bütün insanlara Allah ispat etmiştir.

HACER — Ya İbrahim, bundan sonra EDESSA diyarının adı URHA olmalı. Sebebinin sorarsan: Nemrud ölürken, kafasına tokmakla vurdurur ve devamlı vurmaları içinde URHA, URHA, URHA diye bağırırmış. Bu beldenin adı URHA olmalı ki, her URHA denildiğinde Nemrud hatırlanmalı. Her Nemrud hatırlandıkça Allah'a isyan edenlerin ne şekilde hezimete uğrayacakları akla gelmeli; böylece kıyâmete kadar bu isim bütün insanlara bir ders olmalı. Ya İbrahim, acaba bu gerçeklerden sonra yine Allah'a isyan edenler olur mu?

İBRAHİM — Elbette... Her devirde Allah'a isyan eden de, etmeyen de bulunur. Hazreti Adem baba-

mızdan tâ kıyâmete kadar hak ile batıl mücadele edecektir! Şunu unutmamalıyız ki her seferinde Allah'ın kuvvet ve kudreti galip gelecektir!

HACER — Bu ülkede Allah'a isyan edenlerle, itaat edenleri nasıl ayırabiliriz?

İBRAHİM — Çok kolay ya Hacer! Dünyanın neresinde olursa olsun bir kimse: haksızlık, adâletsizlik, zulüm yapıyor, Allah'ın verdiği nimetlere şükür etmiyor; isyan ediyor, malına, evladına veya kendi gücüne güveniyorsa işte onlar NEMRUDİ'dirler. Bunlar Nemrud'un yolundan gidenlerdir! Bütün âlem şunu unutmasın ki: Nemrud'un yolundan gidenlerin akibetleri de, tıpkı Nemrud'un ki gibi felâkettir, hüsrandır. Çünkü yüce Allah kuvvet, kudret ve intikam sahibidir. Dünyanın neresinde olursa olsun her kim ki Allah'ı bilir, Allah'tan korkar, haksızlık, adâletsizlik ve zulüm yapmaz aynı zamanda, Allah'ın verdiği nimetlere şükretmesini bilir, şükürünü ihmal etmezse fakirin, yetimin, düşkünün yardımına koşarsa, malını Allah rızası için vermekten korkmaz, isteyen boş çevirmezse: işte onlar HALİLİ'dirler! Halili olanları Yüce Allah her zaman, her yerde, sever ve korur.

HACER — Acıkmadın mı ya İbrahim? Yemek hazırlayayım da ye...

İBRAHİM — Ya Hacer, lütfen sofrayı hazırlayiver. Bugün bize misafir gelmedi mi?

HACER — Hayır, ya İbrahim; gelmedi.

İBRAHİM — Sen sofrayı hazır et; ben etrafa adam salayım; yemek yememiz için misafir, yoksul, yolcu, kimler varsa bulup getirsinler. (Sahne kenarında kaval çalarak koyunları güden çobana dönerek yüksek sesle) Çoban, çoban:

ÇOBAN — Buyur ya İbrahim.

İBRAHİM — Diğer arkadaşlarına da söyle, etrafı araştırsınlar; yemek yiyeceğiz; yolcu, yoksul, misafir kimi bulabilirlerse alıp gelsinler; bekliyoruz. (Çoban gider. Hz. Hacer sofrayı hazırlamakla meşguldür.)

HACER — (Hz. İbrahim'e hitaben) Saatler geçti, yemek soğudu; sabahtan beri açsın ya İbrahim. Hiç olmazsa misafir gelinceye kadar biraz yemek yeseniz...

İBRAHİM — Ya Hacer, bu güne kadar sofram da misafir olmaksızın yemek yedim mi? İnşallah bundan sonra da Rabbim bana misafirsiz yemek yedirmez...

ÇOBAN — (Sahneye girer) Ya İbrahim, kimseyi bulamadık. Ne yapmamızı emredersiniz?

İBRAHİM — Hele biraz daha arayın; belki bir kimse bulunur. (Çoban gider, Hz. İbrahim sofradan biraz uzakta oturur, birini gözlermişcesine bekler.)

ÇOBAN — (Sahneye girer.)Ya İbrahim, birkaç misafir bulduk geliyorlar!

İBRAHİM — Bana nimetini bol, bol veren ve soframı da misafirsiz bırakmayan Allah’a sonsuz şükürler olsun! (Misafirlere dönerek)

2. Meclis

(Misafirler, Hz. İbrahim, çoban ve Hacer)

İBRAHİM — Buyurunuz sofraya. (Hep beraber sofraya otururlar. Yufka ekmek ve tahta kaşıkla büyük bir kaptan hep beraber yerler ve kalkarlar. Misafirlerden biri)

1. MİSAFİR — Yüce Allah kazancınıza, sofranıza ve hanenize İbrahim Halillullah bereketi versin.

MİSAFİRLER — (Hep birden yüksek sesle) Amin.

2. MİSAFİR — Ya İbrahim, bir derdimiz olduğunda sana geliyor, derdimizi anlatıyoruz. Sen de bize derman oluyorsun. Ya seni bulamadığımız zaman ne yapacağız? Bize ne tavsiye edersin?

İBRAHİM — Evlatlarım; bütün kâinata, bütün insanlara şu vasiyette bulunacağım: Kim bu vasiyete uyarsa Allah’ın sevgisini ve mükâfatını kazanır...

1- “Hiçbir şekilde Allah’a şirk koşmayınız!”²⁵

3. MİSAFİR — Şirk nedir ya İbrahim?

İBRAHİM — Allah’a eş, benzer koşmağa; Allah’ın varlığını ve birliğini inkâr etmeğe “şirk koşmak” denir.

2- Allah’a samimi olunuz:

3- Yalan söylemeyiniz; Allah yalan söyleyenleri sevmez.

4- Zulüm ve haksızlık yapmayınız. Yüce Allah zalimlerin düşmanıdır.

5- Cömert olunuz. Allah cömerttir. Onun için de cömert olanları çok sever! Zira: “Cömert olmayanlar Cennet’e giremezler.”²⁶

6- İnsanları seviniz; insanlarla dost olunuz. Dostluk en güzel hasletlerden biridir.

7- Size son tavsiyem: “Sabırlı olunuz.” Sabrın sonu selamettir. Allah sabırlıdır, sabırlı olanları sever. (Durur, hafif bir ara verir ve nefes alır.)

Evlâtlarım, (yavaş yavaş seyircilere doğru gelir ve yüksek sesle) sevgili evlâtlarım! HALİLİ olmak isterseniz bu tavsiyelerime sadık ve sahip olun! (iki elini yana açar ve hafif bir eğilişle selâmlar. Perde kapanır.)

URFA

-SON-

²⁵ El-Enâm Sûresi 151, Nisa Sûresi 36.

²⁶ Sûnen-i Tirmizi (Hadis Kitabı)

URFA'DA BULUNAN TARİHİ YERLER

- 1- Hz. Adem'in ilk ziraate başladığı Yer.
- 2- Hz. İbrahim'in doğduğu yer (Dergah).
- 3- Hz. Eyyûb'un şifâ bulduğu sabır mağarası,
- 4- Eyyûb Nebi Köyünde Hz. Eyyûb, Hz. Elyesa ve Rahime Hatun Türbeleri.
- 5- Şuayb Peygamberin kurduğu şehir ve makam "ŞU-AYİB ŞEHİRİ"
- 6- Hz. Musa'nın çobanlık yaptığı Tektek dağları.
- 7- Hz. İsa'nın mendilinin düştüğü ULU CAMİİ KUYUSU.
- 8- Dünyanın ilk Üniversitesinin kurulduğu yer (HARRAN).
- 9- Hitit'lere, Asur'lulara ve Selçuk'lulara ait tarihi kalıntılar.
- 10- Yakub peygamberin yaşadığı yerler.
- 11- 12 İmam'dan İmam Bakır'ın mezarı (HARRAN'da).
- 12- Hayat'el-Harrani'nin mezarı (HARRAN'da).
- 13- Lut Peygamberin yaşadığı yerler. v.b.
- 14- Hz. İbrahim'in ateşe atıldığı Mancınıklar,
- 15- HALİLÜRRAHMAN Gölü.
- 16- Ayn-ı Züleyha Gölü
- 17- Nemrud'un sarayıyla ilgili kalıntılar.

Hz. İbrahim'in Doğduğu Mağara

Hz. İbrahim'in doğduğu mağaranın yanına yaptırılan
Mevlid-i Halil Cami

Hız. İbrahim'in ateşe atıldığı mancınıklar, düştüğünde oluşan
Halil őr Rahman Gölü ve kutsal balıklar

Hız.İbrahim'in ateşe atıldığı tepedeki mancınıklar
(Şanlıurfa Kalesi)

Mancınıklardan Urfa'ya bakış

Ayn-ı Züleyha Gölü ve Kale

ŞURKAV YAYINLARI

- 1) Hz. İbrahim Konulu Yeni Besteler, Sabri KÜRKÇÜOĞLU 1992
- 2) Urfa Mutasarrıfı Şehit Nustet Bey'in Nemrut Mustafa Paşa Divan-ı Harbindeki Savunması, Müslüm AKALIN, 1992
- 3) Hz. İbrahim (A.S.)'ı Anma Şanlıurfa 1. Kültür ve San'at Haftası Faaliyetleri, Sabri KÜRKÇÜOĞLU, 1992
- 4) Hz. Eyüp Konulu Şiirler, Sabri KÜRKÇÜOĞLU, 1992
- 5) Şanlıurfa Folklorunun Kaynak Kişisi Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Abuzer AKBIYIK, 1992
- 6) Takvimden Kopan Yaprak (Şiirler), Mahmut Ş. AKKAYA, 1993
- 7) Şanlıurfa Camileri, A. Cihat KÜRKÇÜOĞLU, 1993
- 8) Şanlıurfa Sanayi Rehberi, Abuzer AKBIYIK, Sabri KÜRKÇÜOĞLU, 1993
- 9) Hz. Eyyub Konulu Yeni Besteler, Necmi KIRAN - Sabri KÜRKÇÜOĞLU 1993
- 10) Ali Rıza-Ahfada Yedigöller Urfa Mücadelesi, Müslüm AKALIN, 1995
- 11) Şanlıurfa'da Canlanan Tarih, A. Cihat KÜRKÇÜOĞLU, 1995
- 12) Bir Damla Söz (Şiirler), Şükrü ALĞİN, 1996
- 13) Şanlıurfa Cülha Dokumacılığı, Yrd. Doç. Dr. Feriha AKPINARLI, 1996
- 14) Şanlıurfa Mezar Taşları, Mahmut KARAKAŞ, 1996
- 15) Urfalı Şair Abdi, Yrd. Doç. Dr. M. Emin ERTAN, 1997
- 16) Urfa'nın Kurtuluşuyla İlgili Belgeler, Müslüm AKALIN, 1997
- 17) Urfa Tarihi (M.Ö.2000-M.S.1400), Hasan AÇANAL, 1997
- 18) ŞURKAV 1990-1998, Mehmet H. ÖCAL-Sabri KÜRKÇÜOĞLU, 1998
- 19) Urfa Hakkında Salname (1927-Aslı ve Çevirisi), Kemal KAPAKLI, 1998
- 20) Cumhuriyet Halk Fırkası Urfa Heyeti İdaresi Mukarrerat Defteri (Çeviri), Müslüm AKALIN, 1999
- 21) Hz. İbrahim ve Nemrut (piyes), M. Emin Ertan, 1999

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN

1946 yılında Urfa'da doğdu, ilk öğrenimini Urfa'da, orta öğrenimini Konya ve Erzurum'da tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünü bitirdi. Şanlıurfa ve Sakarya'da Ortaöğretimde Edebiyat öğretmenliği yaptı. 1986 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, 1992 yılında da Sakarya Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanı olarak

çalıştı. 1989 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisansını, 1995 yılında Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Doktora eğitimini tamamladı. Halen Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Basılı Eserleri

1. Hz. İbrahim ve Nemrut (Allah'ın Dostu Hz. İbrahim)
2. Urfa'lı Şair Abdi
3. Çeşitli Edebi Makaleler

Baskıda Olan Eserleri

1. Urfa'nın Kurtuluş Destanı

Basılacak Olan Eserleri

1. Eski İstanbul Ramazanları ve Ramazan Şiirleri
2. Dört Bin Yıllık Destan (Roman)
3. Mübarek Günler Geceler ve Aylar (Araştırma İnceleme)
4. Hz. Üftade (Tasavvufu, sanatı, edebiyatı)
5. Aziz Mahmut Hüdayi (Tasavvufu, sanatı, edebiyatı)

